

ยุทธศาสตร์

กรมกิจการผู้สูงอายุ

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓

จำนวน ๓๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ
อาคารมหานครยิบซั่ม ชั้น ๒๐ โซน B
เลขที่ ๕๓๙/๒ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๒๖๔๒-๔๓๓๗ ต่อ ๔๔๕
โทรสาร : ๐-๒๖๔๒-๔๓๓๗ ต่อ ๓๐๙
E - mail : Policy@dop.mail.go.th

พิมพ์ที่ หจก. เทพเพ็ญวานิสย์
๑๐/๒ หมู่ ๑๑ บางด้วน ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

คำนำ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเป็นการบูรณาการภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กรมกิจการผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการทำงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุมีความสอดคล้องและรองรับกับบริบทสถานการณ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการทบทวนทิศทางยุทธศาสตร์ใหม่โดยเน้นการบูรณาการ การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุจากทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ มุ่งหวังเป็นอย่างยิ่ง ให้ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ ฉบับนี้ได้ใช้เป็นทิศทาง/แนวทางให้กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ในทุกระดับในการดำเนินงาน และเป็นเครื่องมือให้กับผู้บริหารในการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

กรมกิจการผู้สูงอายุ
กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ ๑ บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. วัตถุประสงค์	๙
๓. กรอบแนวคิดการวางยุทธศาสตร์	๙
๔. วิธีการดำเนินงาน	๑๑

บทที่ ๒ การวิเคราะห์ภารกิจและสภาพแวดล้อมขององค์กร

๑. ภารกิจตามกฎหมาย	๑๒
๒. อำนาจหน้าที่	๑๒
๓. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๑๓
๔. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑	๓๘
๕. ผลการดำเนินงานกรมกิจการผู้สูงอายุที่สำคัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๐
๖. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	๔๘
- SWOT Analysis	๔๘
- TOWS Matrix	๕๒

บทที่ ๓ ทิศทางยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. วิสัยทัศน์	๕๖
๒. ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์	๕๖
๓. พันธกิจ	๕๖
๔. ค่านิยม	๕๖
๕. ประเด็นยุทธศาสตร์	๕๗
๖. เป้าประสงค์	๕๗
๗. ความเชื่อมโยงพันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์	๕๘
- แผนความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ กับยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๘. เป้าหมายตามยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓	๖๔
บทที่ ๔ การติดตามและประเมินผล	๖๙
๑. การติดตามผลการดำเนินงาน	๖๙
๒. การประเมินผล	๖๙
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๗๒
- คณะผู้จัดทำ	๗๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

ด้วยปัจจุบันสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทางสังคมและบริบทในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติมีหลายปัจจัยที่จำเป็นต้องคำนึงถึง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ล้วนส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยที่ทำให้ต้องมีการทบทวนและกำหนดแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ กรมกิจการผู้สูงอายุจึงได้จัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

๑.๑ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยกับปัญหาผู้สูงอายุ

ประเทศไทยได้เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Ageing Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นมา โดย ๑ ใน ๑๐ ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะมีประชากรสูงอายุถึง ๑๓ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒ ของประชากรทั้งหมด และภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๓ ประเทศไทยจะมีประชากรสูงอายุ ๒๑.๗ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑ ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๓) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจะมีวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง โดยวัยเด็กมีอัตราการลดลงร้อยละ ๑๒.๓ ต่อปี และวัยแรงงานมีอัตราการลดลงร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในขณะที่ วัยสูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓.๖ ต่อปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๐) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทยมีสาเหตุหลักมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง (Total Fertility Rate) ที่อยู่ต่ำกว่าระดับการทดแทน โดยที่ปัจจุบัน ผู้หญิง ๑ คนมีบุตรเฉลี่ย ๑.๖ คน ซึ่งลดลงจากเมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๒) ที่ ผู้หญิง ๑ คน มีบุตรเฉลี่ย ๒ คน และบุตรเฉลี่ยจะลดลงเหลือ ๑.๔ คนในปี พ.ศ. ๒๕๗๒ ประกอบกับ ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขทำให้คนไทยมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จากเดิมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ คนไทยมีอายุเฉลี่ยที่ ๕๘ ปี และเพิ่มขึ้นเป็น ๗๕ ปี ในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๖๒)

ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง ส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) สัดส่วนของคนวัยทำงานต่อผู้สูงอายุจะทยอยลดลงเรื่อย ๆ จากคนวัยทำงาน ๖.๔ คน ต่อผู้สูงอายุ ๑ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และวัยแรงงานจะลดลงเหลือ ๕.๔ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และวัยแรงงานลดลงเหลือเพียง ๑.๙ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คนในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๓) ทำให้ฐานภาษีของประเทศแคบลง ส่งผลต่อการจัดเก็บรายรับจากภาษีเงินได้ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศลดลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อาจนำไปสู่การขาดดุลงบประมาณและการสะสมหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

(๒) ค่าใช้จ่ายการจัดสวัสดิการของรัฐแก่ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น อาทิ เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ค่ารักษาพยาบาล โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๐ ในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ ๑๓ หรือประมาณ ๔ แสนล้านบาทต่อปี เฉลี่ยคนละ ๖,๒๘๖ บาท และหากประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจเพิ่มขึ้นไปถึง ๑.๔ ล้านล้านบาทต่อปี (ณัฐนันท์ วิจิตรอักษร, ๒๕๖๒)

(๓) กำลังแรงงานที่เป็นปัจจัยทางการผลิตลดลง เกิดภาวะการขาดแคลนแรงงาน จะทำให้ค่าแรงมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นและก่อให้เกิดแรงกดดันทางด้านเงินเฟ้อ ส่งผลกระทบต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ อาจมีแนวโน้มลดลงได้

(๔) ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มต้องรับภาระเลี้ยงดูประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕.๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๔๑.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ (สำมะโนประชากร, ๒๕๔๘)

๑.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวไทยกับปัญหาผู้สูงอายุ

ผลพวงของการที่เด็กเกิดน้อยลงดังกล่าว ส่งผลให้ขนาดของสมาชิกในครัวเรือนเล็กลง กล่าวคือ ขนาดของครัวเรือนไทยโดยเฉลี่ยลดลงไปเกือบครึ่งหนึ่ง คือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ครัวเรือนไทยมีขนาดเฉลี่ย ๕.๒ คน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ลดลงเหลือ ๔.๔ คน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เหลือเพียง ๓.๑ คน และลดลงเหลือ ๓ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๓)

ในส่วนแบบแผนการอยู่อาศัยของครอบครัวไทยเปลี่ยนไปจากอดีต เป็นลักษณะครอบครัวขยายที่มีบุคคลหลายชั่วรุ่นอายุ ตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลงมาถึง รุ่นหลาน อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน เปลี่ยนเป็น ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุบางส่วนอยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่น หรืออยู่ในครัวเรือนที่มีเพียงผู้สูงอายุกับหลาน ส่วนคนในรุ่นลูกย้ายไปทำงานต่างถิ่น ยิ่งไปกว่านั้น สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง และผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังกับคู่สมรส มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง ร้อยละ ๖ ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ และเพิ่มสูงขึ้นเป็น ร้อยละ ๙ ของผู้สูงอายุในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เช่นเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังกับคู่สมรสในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีเพียง ร้อยละ ๑๖ ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๑๙ ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙) ประกอบกับการให้ความสำคัญกับครอบครัวใหม่มากกว่าครอบครัวเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ติดตามมา ได้แก่

(๑) ปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ร้อยละ ๗.๗๐ ของผู้สูงอายุทั้งประเทศ และเพิ่มสูงขึ้นเป็น ร้อยละ ๘.๖๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และร้อยละ ๑๐.๔๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๒) การทอดทิ้งผู้สูงอายุได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการจัดบริการสาธารณสุข การดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเหล่านี้ ทั้งการดูแลผู้สูงอายุในสถาบัน และการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(๒) ปัญหาผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิ กล่าวคือ เมื่อผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น สมรรถนะทางร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลงเรื่อย ๆ ตามอายุที่มากขึ้น อีกทั้งมีโรคประจำตัว ทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น นำมาสู่การละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงทรัพย์สิน อาทิ การทำร้ายร่างกายและจิตใจ การฉ้อโกงทรัพย์สิน ซึ่งผู้ละเมิดส่วนใหญ่ คือ คนในครอบครัว ขณะที่ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเสี่ยงถูกละเมิด คือ ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว โสด ไม่มีลูกหลาน และมีความเจ็บป่วย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ไม่สามารถตอบโต้ได้ หรือมีภาวะสมองเสื่อม อาจทำให้ลูกหลานและคนรอบข้างไม่พอใจ เป็นเหตุให้ถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจ เป็นกลุ่มเสี่ยงให้ถูกละเมิดมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากรายงานสถิติคดีอาญาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๘ พบว่า ผู้สูงอายุมีแนวโน้มถูกละเมิดสิทธิเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผู้เสียหาย จำนวน ๗๓ ราย เพิ่มขึ้นเป็น ๗๐๓ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๘)

๑.๓ สถานการณ์ทางสังคมกับปัญหาผู้สูงอายุ

๑.๓.๑ สถานการณ์สุขภาพผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุยังมีอายุมากขึ้นเท่าไร สุขภาพร่างกายเริ่มทรุดโทรมและเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเท่านั้น โรคที่มักพบในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน ข้ออักเสบ/ข้อเสื่อม โรคถุงลมโป่งพอง/หลอดลมปอดอุดตันเรื้อรัง หลอดลมหัวใจตีบ กล้ามเนื้อหัวใจตาย และอัมพาต โดยประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ทั้งนี้ ผู้สูงอายุชาย ร้อยละ ๓๖.๘ และผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ ๔๒.๓ มีโรคประจำตัวเรื้อรัง หรือโรคประจำตัวตั้งแต่ ๒ โรคขึ้นไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, ๒๕๖๑) โดยผู้สูงอายุวัยปลาย คือ มีอายุมากกว่า ๘๐ ปีขึ้นไป เจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ในร้อยละต่าง ๆ ดังนี้ มากกว่าร้อยละ ๖๐ เป็นโรคความดันโลหิตสูง มากกว่าร้อยละ ๑๐ เป็นโรคเบาหวาน มากกว่าร้อยละ ๗๐ มีฟันไม่ครบ ๒๐ ซี่ ร้อยละ ๓๕ มีภาวะอ้วน ผลกระทบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมาได้แก่

(๑) ภาระค่าใช้จ่ายด้านการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยจากการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็น ๒๒๐,๐๐๐ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๘ ของ GDP ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมถึงงบประมาณการจ้างผู้ดูแลมืออาชีพ (Formal Care Giver) ตำบลละ ๒ คน หรือ ๑๕,๐๐๐ คนทั่วประเทศ (๗,๕๐๐ ตำบล) โดยมีค่าตอบแทนเฉลี่ย เดือนละ ๖,๐๐๐ บาท คาดว่า รัฐต้องใช้งบประมาณ ๑,๐๘๐ ล้านบาทต่อปี (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๕๓)

(๒) การเข้าไม่ถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านและติดเตียง เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เช่น เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต การมองเห็นกลางเลือน จอประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ฯลฯ เข้าไม่ถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ เนื่องจากไม่มีคนพาไป รวมถึงการไม่สามารถออกไปปฏิสัมพันธ์หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ ขณะเดียวกัน ระบบบริการสาธารณสุขและบริการด้านสังคมที่ผ่านมาอยู่ในภาวะตั้งรับ สามารถให้บริการแก่กลุ่มผู้มีภาวะพึ่งพิงได้อย่างจำกัด และเป็นในรูปแบบการสงเคราะห์ชั่วคราวชั่วคราวไม่ต่อเนื่อง

(๓) ภาวะการพึ่งพิงผู้อื่น เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มติดสังคมที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เริ่มมีสมรรถภาพร่างกายเสื่อมถอยลงตามอายุที่มากขึ้นและโรคประจำตัวเรื้อรังที่รุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นผู้สูงอายุติดบ้าน และติดเตียงในท้ายที่สุด มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลระยะยาวจากสมาชิกในครอบครัว ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และชุมชน ในขณะที่ อัตราการเกื้อหนุนของประชากรวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเด็กเกิดน้อยลง ศักยภาพของครัวเรือนในการดูแลผู้สูงอายุถดถอยลงไปในปัจจุบัน จากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไป สมาชิกในครอบครัววัยแรงงานต้องไปทำงานต่างถิ่นแล้วให้ผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือนลำพัง หรืออยู่กับบุตรหลานมีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น โดยหากเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยทำงานต่อประชากรวัยสูงอายุ ๑ คน จะพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประชากรวัยแรงงาน จำนวน ๖.๔ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คนลดลงเหลือประชากรวัยแรงงานจำนวน ๓.๔ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คน และคาดการณ์ว่าประชากรวัยแรงงานจะลดลงเหลือ ๑.๙ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คนในปี พ.ศ. ๒๕๗๘ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๓)

โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดบ้าน, ติดเตียง) จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องในบางครอบครัว เป็นภาระแก่สมาชิกครอบครัวที่ต้องให้การดูแล ส่งผลให้ประชากรหญิงวัยทำงานบางคนตัดสินใจลาออกจากงาน หรือลดจำนวนชั่วโมงทำงานลงหรือย้ายไปทำงานนอกระบบมากขึ้น เพื่อออกไปดูแล บิดามารดาที่สูงอายุที่บ้านเมื่อผู้สูงอายุได้จากไป ประชากรหญิงวัยทำงานดังกล่าวอาจไม่สามารถกลับมาทำงานได้ดั้งเดิม ทำให้เสียโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ

๑.๓.๒ สถานการณ์ด้านสภาพแวดล้อม

สืบเนื่องจากประชากรก่อนวัยสูงอายุขาดความตระหนัก จึงไม่ได้เตรียมสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตยามสูงวัยได้โดยลำพังอิสระ ดังจะเห็นได้จากผู้สูงอายุวัยปลายที่มีอายุ ๘๐ ปี ขึ้นไป มีห้องนอนอยู่ชั้นบนของบ้าน คิดเป็นร้อยละ ๑๘ และเกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุวัยปลายใช้ส้วมแบบนั่งยอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๗) จากสภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุประสบอุบัติเหตุภายในบ้าน เช่น พื้นเปียก/ลื่น พื้นผิวขรุขระ ระดับพื้นไม่สม่ำเสมอ แสงสว่างไม่เพียงพอ อุปกรณ์ของใช้ไม่มั่นคงชำรุด ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินไม่เหมาะสม ฯลฯ ประกอบกับความเสื่อมของร่างกายและความเจ็บป่วย โดยผู้สูงอายุวัยปลาย ร้อยละ ๖ - ๗ เคยหกล้มภายในบ้านจากเหตุต่าง ๆ เช่น ทำยีน การตกเตียงหรือเก้าอี้ วัตถุสิ่งของชนหรือกระแทก ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดกระดูกสะโพกหัก นำไปสู่ความพิการ และอัตราการเสียชีวิตค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ จากรายงานจำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มในผู้ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผู้สูงอายุเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม จำนวน ๖๕๙ คน (ร้อยละ ๘.๕ ต่อประชากรแสนคน) และเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๐๔๖ คน (ร้อยละ ๑๐.๒ ต่อประชากรแสนคน) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, ๒๕๕๙) ยิ่งไปกว่านั้น สถานที่สาธารณะหลายแห่ง รวมถึง ระบบบริการขนส่งสาธารณะ อาทิ รถโดยสารประจำทาง รถไฟ ฯลฯ ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคให้ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ เช่น ห้องน้ำแบบนั่งยอง ไม่มีราวจับบันได - ทางเดิน บันไดสูงชัน ไม่มีทางลาด ฯลฯ ขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ในขณะที่ บางแห่งมีอุปกรณ์ แต่ไม่พร้อมใช้งานทำให้ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเสียเปรียบที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการได้

๑.๓.๓ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยผู้สูงอายุมีจำนวนมากกว่า ร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ยังอยู่ในฐานะยากจน เรียกว่า “รวยก่อนแก่” โดย ๑ ใน ๓ ของผู้สูงอายุ (ร้อยละ ๓๕ มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ๒,๖๖๗ บาทต่อเดือน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๑) โดยแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุ ๓ ลำดับแรก ได้แก่ บุตร (ร้อยละ ๓๕) การทำงาน (ร้อยละ ๓๑) และคู่สมรส (ร้อยละ ๒๐) ตามลำดับ บุตรจากที่เคยเป็นแหล่งรายได้หลักลดลงอย่างมากจากร้อยละ ๕๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ลดลงเหลือร้อยละ ๓๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ในขณะที่ รายได้จากการทำงานมีแนวโน้มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ร้อยละ ๒๙ เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ ๓๔ ใน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ (การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย, ๒๕๕๐, ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๗) ทั้งนี้ แรงงานในสถานประกอบการเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติม หรือ เพิ่มทักษะการทำงานหรือความเชี่ยวชาญในรูปแบบใหม่หากต้อง พ้นวัยเกษียณอายุการทำงาน ทำให้แรงงานเป็นจำนวนมากไม่มีงานทำเมื่อพ้นวัยเกษียณ

โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า มีผู้สูงอายุยังทำงานอยู่ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔,๒๓๕,๖๘๐ คน (ร้อยละ ๓๘.๔ ของผู้สูงอายุทั้งประเทศ) โดย ๓ ใน ๔ ของผู้สูงอายุที่ยังคงทำงาน เป็นการทำงานนอกระบบในภาคการเกษตร การประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ ซึ่งไม่มีหลักประกันด้านรายได้แต่อย่างใด สาเหตุที่ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังคงทำงาน เนื่องจากสุขภาพแข็งแรง ยังมีแรงทำงาน และต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, ๒๕๖๑) อัตราการออมของผู้สูงอายุเพื่อเป็นรายได้ไว้ใช้จ่ายยามเกษียณลดลงจากร้อยละ ๑๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ลดลงเหลือ ร้อยละ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และยังมีอายุมากขึ้นเท่าใด เงินออมที่สะสมไว้ใช้จ่ายยามชราภาพอาจไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายตามอายุที่มากขึ้น และขณะเดียวกัน เกือบครึ่งหนึ่งของคนไทยอายุ ๖๐ ปียังเป็นหนี้ ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนถึงร้อยละ ๒๔ ไม่มีเงินออม (Chantararat S., Lamsam A., Samphantharak K. & Tangsawasirat B. , ๒๐๑๗)

ประชากรสูงวัยเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่วัยแรงงานลดลงอาจจะส่งผลกระทบต่อ ดังนี้

(๑) **ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน** อันเนื่องจากวัยแรงงานลดลง ในขณะที่วัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจมีความตระหนักถึงผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัววัยแรงงาน มีประสบการณ์ในการทำงานให้กับหน่วยงานแล้วต้องออกจากราชการหรือการทำงานด้วยเหตุสูงวัยที่อายุ ๖๐ ปี กลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องให้การดูแลไปตลอดชีวิต และเพิ่มภาระการจัดสวัสดิการของภาครัฐ ทำให้ผู้สูงอายุเสียโอกาสในการทำงาน และหน่วยงานสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า จึงควรเปิดโอกาสให้พนักงานเหล่านี้ได้กลับมาทำงานต่อได้ เพราะตำแหน่งงานบางประเภทหาอัตรากำลังทดแทนค่อนข้างยาก ทั้งนี้ กระทรวงแรงงาน ได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ขอความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้สูงอายุบางคนขาดหลักประกันด้านรายได้ ยามสูงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน โดยร้อยละ ๘๐ มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, ๒๕๖๐) ถึงแม้ว่า รัฐบาลจะได้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้าแล้วก็ตาม แต่จำนวนเงินที่ได้รับเพียง ๑ ใน ๓ ของค่าเส้นความยากจนของประเทศ ซึ่งไม่พอกับค่าครองชีพ ในส่วนสวัสดิการภาครัฐ เพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่แรงงานในระบบ พบว่า มีหลายระบบและต่างหน่วยต่างมีผู้รับผิดชอบแตกต่างกัน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สุปานี จันทรมาศ และนภาพร วิริยานุพงศ์)

ระบบบำเหน็จบำนาญเป็นการเก็บออมเพื่อไว้ใช้จ่ายเกษียณ ช่วยสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งแรงงานในระบบมีหลักประกันรายได้ออมเกษียณ เพราะเป็นการออมแบบบังคับ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงงานอิสระนอกระบบเป็นจำนวนมากที่ยังไม่อยู่ในระบบ กอช. แต่อย่างไรก็ตาม อันเนื่องมาจากเป็นการออมแบบภาคสมัครใจ ยิ่งไปกว่านั้น กองทุนบำนาญมีจำนวนมาก แต่บังคับแยกกันออมตามสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการครู และลูกจ้างเอกชน สมาชิกจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกองทุนทุกครั้งหากมีการเปลี่ยนงานข้ามอาชีพ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการออมเงินเพื่อการเกษียณ ถึงแม้ว่า รัฐบาลได้มีนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือนแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อเป็นหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุทุกคน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รัฐบาลได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ จำนวน ๖,๗๘๕,๔๓๔ คน เป็นเงิน ๕๒,๕๓๕,๔๒๕,๒๐๐ บาท เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน ๙,๐๙๓,๙๑๖ คน เป็นเงิน ๗๑,๙๑๑,๑๗๗,๒๐๐ บาท โดยจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ๒,๓๐๘,๔๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๒ และจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น ๑๙,๓๗๕,๗๕๒,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘๘ โดยปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน ๑๐,๓๒๗,๖๕๕ คน (ข้อมูลกรมการปกครอง ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

จากระบบบำเหน็จบำนาญที่มีหลายระบบดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างจัดกระจาย และแยกกันทำ ส่งผลให้เกิดการขาดการประสานงานและผลักดันเชิงนโยบายได้ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และจากอัตราเงินสมทบค่อนข้างต่ำ ทำให้ระบบบำเหน็จบำนาญยังไม่สามารถทำหน้าที่เสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินได้อย่างเต็มที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ,๒๕๖๒)

(๒) ระบบเศรษฐกิจไทยเกิดการชะลอตัว เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้จากการทำงาน ต้องนำเงินออมมาจับจ่ายใช้สอยยามเกษียณ จำเป็นต้องจำกัดการบริโภคเพื่อให้เงินออมที่มีอยู่มีเพียงพอสำหรับการดำรงชีพจนสิ้นอายุขัย

(๓) ความเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่พ้นวัยทำงาน บางรายอาจเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เกิดความรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจ เป็นภาระกับลูกหลาน ส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้า จำเป็นต้องมีคนดูแลเอาใจใส่ นำไปสู่ความท้อแท้ สิ้นหวัง และไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไป กลายเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และรัฐบาลที่ต้องแบกรับภาระการจัดสวัสดิการให้ เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเสมอภาค โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

๑.๓.๔ สถานการณ์ด้านสังคม

เนื่องจากผู้สูงอายุในปัจจุบันมีอายุขัยยืนยาวกว่าในอดีต โดยปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ผู้สูงอายุมีอายุขัยเฉลี่ย ๕๘ ปี และอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มเป็น ๗๕ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๖๒) ผลกระทบของการจัดบริการทางสังคมที่ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์สมรรถภาพทางร่างกาย ได้โดยเร็วจากผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม กลายเป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน และติดเตียงที่ภาครัฐต้องให้การดูแล และสื่อออนไลน์มีผลกระทบทั้งทางบวกและลบ หากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจนำไปสู่การถูกละเลยได้โดยง่าย เช่น การถูกละเลยให้โอนเงินผ่านระบบออนไลน์

จะเห็นว่าได้ว่าโครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงอายุ อันเนื่องมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ควบคู่ไปกับ ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้อายุขัยเฉลี่ยประชากรเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลกระทบต่อไปสู่อัตราค่าแรงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อาจก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อเมื่อคนทำงานลดลง การจัดเก็บภาษีเงินได้ย่อมลดลงตามไปด้วย ในขณะที่ ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการภาครัฐสูงขึ้น อาจส่งผลให้เกิดภาวะการขาดดุลงบประมาณ และการสะสมหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนจนประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มรับภาระเลี้ยงดูประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น โครงสร้างครอบครัวไทยจากเดิมเป็นครอบครัวขยาย เปลี่ยนเป็น ครอบครัวเดี่ยวที่มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังกับคู่สมรส ครอบครัวหัวงกลาง หรือครอบครัวข้ามรุ่นที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับหลาน โดยที่บิดามารดาเด็กไปทำงานต่างถิ่น ส่งผลให้ผู้สูงอายุหลายรายต้องถูกทอดทิ้ง ไม่มีผู้อุปการะ เป็นภาระของรัฐที่ต้องจัดสวัสดิการดูแลระยะยาวทั้งในสถาบันและในชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น สภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ทำให้เกิดความตึงเครียดในสถาบันครอบครัว ผนวกกับ สภาพร่างกายที่เสื่อมถอยลงตามวัยที่มากขึ้น จนกระทั่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในภาวะพึ่งพิง ย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินได้โดยง่าย ต้องการได้รับการดูแลระยะยาวอย่างใกล้ชิดซึ่งอัตราการเกื้อหนุนของสถาบันครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการภาครัฐ ยิ่งไปกว่านั้น การจัดสวัสดิการแบบตั้งรับ ทำให้ผู้สูงอายุบางรายในกลุ่มติดบ้านและติดเตียงยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ได้ เพราะฉะนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุจึงต้องมีความครอบคลุมสภาพปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น

๑.๔ ระบบราชการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา สนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเป็นการปฏิรูประบบบริหารและองค์กรภาครัฐตามกรอบธรรมาภิบาล ประกอบกับเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีผลบังคับใช้ โดยได้จัดตั้งกรมกิจการผู้สูงอายุขึ้นในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้โอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ รวมถึงบุคลากรจากกรมต่าง ๆ ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มาอยู่ที่กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรภาครัฐ ให้สามารถตอบสนองบริการที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการเพิ่มบทบาทของภาครัฐในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์และการบริการให้อยู่ในส่วนราชการเดียวกัน และเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเร่งกระจายอำนาจเสริมสร้างความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง การปรับกระบวนการทัศน์ในการออกแบบกลไกและกรอบทิศทางการทำงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้มีการลดขั้นตอนและเน้นผลลัพธ์ของงาน มีการมุ่งเน้นให้เกิดความรับผิดชอบและพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากสาธารณะ เพื่อให้การส่งมอบบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นธรรม และทั่วถึงอย่างแท้จริง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต่อภารกิจภาครัฐ ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์เพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ จึงเป็นแผนขององค์กรที่มุ่งความเป็นเลิศของการดำเนินการ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายระยะยาวที่แน่ชัด มีการวิเคราะห์ความต้องการทางยุทธศาสตร์และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รองรับระบบการทำงานที่คล่องตัวประสิทธิภาพสูงและสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อความอยู่รอด (Survival) และความก้าวหน้า (Growth) ขององค์กร การวางแผนยุทธศาสตร์มีส่วนอย่างมากต่อการสร้างความเป็นผู้นำ (Leadership) และภาพลักษณ์ (Image) ที่แสดงถึงจุดเด่นของหน่วยงาน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการปฏิบัติราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ ในการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

๒.๒ เพื่อใช้เป็นทิศทาง/กรอบแนวทางในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

๒.๓ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ให้แก่บุคลากร กรมกิจการผู้สูงอายุ

๓. กรอบแนวคิดการวางยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ในทุกระดับทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตลอดจนนักวิชาการ ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ และการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งมิติภายในประเทศและภายนอกประเทศ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร การนำผลการประเมินองค์การมาพิจารณาร่วมกันว่า องค์กรจะได้รับผลกระทบอย่างไร การประเมินศักยภาพในช่วงปัจจุบันขององค์กร เพื่อจะได้กำหนดจุดยืนทาง ยุทธศาสตร์และทางเลือกหรือแนวกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่คาดหวังไว้ และมีความ สอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรในปัจจุบัน แผนยุทธศาสตร์จึงเป็นผลลัพธ์ของการแสวงหาแนวทาง ในการใช้ความสามารถขององค์กรกับการจัดการโอกาสและภัยคุกคาม ที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อที่องค์กรจะได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กรอบแนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุได้อาศัยกระบวนการในการคิดวิเคราะห์ เพื่อกำหนดจุดยืน (Positioning) ขององค์กรในอนาคต ด้วยการระบุถึงวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ (Goals or objectives) ขององค์กร ตัวชี้วัดผลงาน (Indicator) และแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (Strategy) เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว การวางยุทธศาสตร์เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับทิศทาง (Direction) การดำเนินงานหรือความคาดหวัง (Expectation) ขององค์กรในอนาคต กระบวนการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ตามกรอบการปฏิรูประชาการโดยใช้เครื่องมือ Balance Scorecard

๓.๑ วิเคราะห์ความต้องการทางยุทธศาสตร์

๓.๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย (Policy Need)

๓.๑.๒ ศึกษาวิเคราะห์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

๓.๑.๓ ศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์ตามภารกิจ (Business Need)

๓.๒ กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์

- ๓.๒.๑ ความต้องการทางยุทธศาสตร์ที่ต้องรับผิดชอบ
- ๓.๒.๒ พิจารณาขอบเขต
- ๓.๒.๓ ทบทวนความเป็นไปได้
- ๓.๒.๔ กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน

๓.๓ ประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน (SWOT Analysis) ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

๓.๔ กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ โดยการกำหนด

- ๓.๔.๑ วิสัยทัศน์ (Vision)
- ๓.๔.๒ พันธกิจ (Mission)
- ๓.๔.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)
- ๓.๔.๔ เป้าประสงค์ (Goal)

๓.๕ กำหนดระบบวัดผลและแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ดังนี้

- ๓.๕.๑ กำหนดตัวชี้วัด (Indicator)
- ๓.๕.๒ กำหนดเป้าหมาย (Target)
- ๓.๕.๓ กำหนดกลยุทธ์ (Strategy)
- ๓.๕.๔ กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม (Initiative)

๓.๖ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

- ๓.๖.๑ ปฏิบัติตามแผน
- ๓.๖.๒ ติดตามผล
- ๓.๖.๓ ประเมินผล
- ๓.๖.๔ รายงานผล

๔. วิธีการดำเนินงาน

- ๔.๑ แต่งตั้งและจัดประชุมคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อร่วมกันทบทวนปรับปรุงยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๔.๒ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นพิจารณา (ร่าง) ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕
- ๔.๓ นำเสนอ (ร่าง) ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นต่อที่ประชุมคณะทำงานยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ
- ๔.๔ นำเสนอผู้บริหารเพื่อขอความเห็นชอบยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕
- ๔.๕ เผยแพร่ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ
- ๔.๖ ติดตามและประเมินผลตามแผนยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

บทที่ ๒

การวิเคราะห์ภารกิจและสภาพแวดล้อมขององค์กร

๑. ภารกิจตามกฎหมาย

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้กำหนดให้กรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี กรมกิจการผู้สูงอายุได้กำหนดแนวทางและพัฒนามาตรการ กลไก โดยเน้นดำเนินการในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและใช้ศักยภาพ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม การค้ำครองและพิทักษ์สิทธิ และการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ นโยบายรัฐบาล รวมทั้งพันธกรณีและปฏิญญาต่าง ๆ ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงาน ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลักเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรต่อไป

๒. อำนาจหน้าที่

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบงาน ด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคม กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พันธกรณี และข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ของผู้สูงอายุ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๒.๑ เสนอนโยบายและแผนหลัก ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๒.๒ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนามาตรการ กลไก มาตรฐาน และนวัตกรรมองค์ความรู้ การดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

๒.๓ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การจัดสวัสดิการ และการค้ำครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๒.๔ บริหารจัดการ และกำกับดูแลการดำเนินงานกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

๒.๕ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๒.๖ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๒.๗ ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือตามที่ รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๗ วรรคสาม การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่าง ในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานภาพของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

วรรคสี่ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือ เสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

มาตรา ๔๘ วรรคสอง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคล ผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๗๑ วรรคสาม รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พิ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำดังกล่าว

๓.๑.๒ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผู้สูงอายุ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑) นิยามผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (มาตรา ๓)

๒) ให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (มาตรา ๔) เรียกโดยย่อว่า “กผส.” เป็นกลไกระดับชาติ ประกอบด้วย (๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง (๓) ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง (๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และเลขาธิการสภาการศึกษาไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการศึกษา การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินห้าคน (๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน โดยมีอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนไม่เกิน ๕ คน ตาม (๕) ให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งองค์กรเอกชนได้เลือกกันเองและการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกและการพ้นจากตำแหน่งของผู้แทนองค์กรเอกชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้โดยให้กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ดำเนินการสรรหาและพิจารณาการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการตาม (๖) ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักตาม (๑) ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว (๓) พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับการสงเคราะห์และการพัฒนาผู้สูงอายุ (๔) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ตามมาตรา ๒๐ (๑) (๕) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุตามมาตรา ๒๐ (๒) (๖) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนตามมาตรา ๒๐ (๓) (๗) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน

การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๑ (๘) กำหนดระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (๙) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ (๑๐) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง (๑๑) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุและรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการและให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (๑) จัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนสถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ เสนอต่อคณะกรรมการ (๒) รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับงานคุ้มครองส่งเสริม และสนับสนุนที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (๓) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (๔) สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (๕) ร่วมมือและประสานงานกับราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์กรในการจัดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (๖) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานต่อคณะกรรมการ (๗) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการให้มีหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนสถานภาพบทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ และ (๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๓) สิทธิผู้สูงอายุ (มาตรา ๑๑) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (๑) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ (๒) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (๓) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม (๔) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน และ (๕) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณสุขอื่น (๖) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม (๗) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (๘) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง (๙) การให้คำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการแก้ไขปัญหาคอรัปชั่น (๑๐) การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง (๑๑) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (๑๒) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (๑๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๔) กองทุนผู้สูงอายุ (มาตรา ๑๓ - ๑๕ และ ๑๘ - ๒๒) ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมกิจการผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่งประกอบด้วย (๑) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ (๒) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นรองประธานกรรมการ (๓) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (๔) ผู้แทนสำนักงบประมาณ (๕) ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และ (๖) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคนในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์กรของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานในด้านการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งคน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการระดมทุน จำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ และ (๗) ให้ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (๑) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ และการจัดกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (๒) พิจารณาอนุมัติการใช้จ่ายเพื่อการคุ้มครอง การส่งเสริม และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และ (๓) รายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

๕) การลดหย่อนภาษี (มาตรา ๑๖ และ มาตรา ๑๗)

๑) ผู้บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนผู้มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

๒) ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

๓.๑.๓ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐบาลจึงมีนโยบายและมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยโดยการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็น

๑) ที่มาของเงิน

- มาตรา ๑๕/๑ ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษี สรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

- มาตรา ๑๕/๒ ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุน ตามมาตรา ๑๕/๑ เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามวรรคหนึ่ง เงินบำรุงกองทุนให้ถือเป็นภาษี แต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี ในกรณีที่ปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุน

ส่งเข้ากองทุนเกินสี่พันล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุ นำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ

๒) การจ่ายเงิน

- มาตรา ๑๕/๓ ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินบำรุงกองทุนมาตรา ๑๔ (๒/๑) และเงินที่มีผู้บริจาคเข้ากองทุนตามมาตรา ๑๔ (๓) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย สำหรับจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและการจัดสรรเงินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

- มาตรา ๑๕/๔ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตได้รับการยกเว้น ลดหย่อน หรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้น ลดหย่อนหรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

- มาตรา ๑๕/๕ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลังระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไปแล้ว แต่กรณีนับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย

๓.๒

ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง

๓.๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ เป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว จำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวมการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

๓.๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งได้คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามยุทธศาสตร์และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วย สถานการณ์และแนวโน้มที่เกี่ยวข้องของแผนแม่บท เป้าหมายและตัวชี้วัดในการดำเนินการซึ่งแบ่งช่วงเวลาออกเป็น ๔ ช่วง ช่วงละ ๕ ปี รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่า “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

ซึ่งประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านผู้สูงอายุ ๔ ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

ประเด็นที่ ๑๓ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี

ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสุขภาพ ประกอบกับการเป็นสังคมสูงวัย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะและระบบรองรับการพัฒนา ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย ในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยสถานการณ์ด้านสุขภาพของคนไทยยังมีความท้าทายในหลายประการ โดยในช่วงที่ผ่านมาคนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้นซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตเนื่องจาก มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม การขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง สภาพการทำงาน ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ระดับการศึกษา มลพิษในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของคนไทยที่มีอัตราสูงถึง ๓๒.๗ คนต่อประชากรแสนคน หรือเป็นอันดับ ๙ ของโลกในปี ๒๕๕๙

ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม

การเสริมสร้างพลังทางสังคมจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะเป็นกลไกช่วยให้ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน การสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการเป็นส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการระดับพื้นที่บนฐานองค์ความรู้ และความเข้าใจในบริบทและสภาพปัญหาในเชิงลึกที่แท้จริง เพื่อให้คนไทยมีวิถีการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วม ในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีส่วนร่วมจากชุมชนและสังคม และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้อย่างไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

การพัฒนาประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้าจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นธรรม และหลักประกันทางสังคมที่เป็นธรรมอย่างบูรณาการและเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครอง ทางสังคมอื่น ๆ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำและ ความไม่เสมอภาคที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างต่าง ๆ ทั้งจากในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สูงอายุในสังคม

๓.๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจาก ๒ แผนพัฒนา ฉบับที่ ๙ - ๑๑ และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะต้องบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ต้องเชื่อมต่อถึงการปฏิบัติที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปี โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญ (Flagship Program) และประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญ ในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ จะทำให้ระบบการจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน กฎ ระเบียบวินัยทางการเงินและการคลังภาครัฐและระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจนเกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ

วัตถุประสงค์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

- (๑) เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่มีสมบูรณ์มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดีมีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
- (๒) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งที่พึ่งพาตนเองได้
- (๓) เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืนสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม และขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้นสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก แสวงสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ
- (๔) เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
- (๕) เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันทสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา
- (๖) เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาระดับภาคและเมืองเพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

(๗) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

เป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

(๑) คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

(๒) ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

(๓) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการ และดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็ง สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ชั้นสูงใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

(๔) ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

(๕) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคีสร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่งสินค้าและค่านิยมลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

(๖) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการศึกษานานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน ๓ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนมากไม่น้อยยังไม่สามารถคิดรองและเลือกวิถีวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีคุณค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้นรวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (๒) พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (๓) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (๔) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ (๕) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ (๖) พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย และ (๗) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

๒) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา ทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปหลายด้าน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมไทยมีความคืบหน้าช้า ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องมุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ต่างต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมาย ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ (๒) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง (๓) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานราก ตามหลัก ๑๓ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความได้เปรียบด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่าการสะสมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยีซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี อีกทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรมได้ การพัฒนาจึงเน้นในเรื่องการเพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศและการเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม (๒) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (๓) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมด้านบุคลากรวิจัย

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติ มีหลักการและแนวทางดำเนินงาน สรุปได้ ดังนี้

๑) ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยยึดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกรอบทิศทางหลัก และแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม

๒) กระจายการพัฒนาสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วมให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน

๓) เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน

๔) ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพโดยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

๕) ระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ และระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาเชิงบูรณาการ การพัฒนาเชิงพื้นที่และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาแนวทางการพัฒนา และผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง

๓.๒.๔ แผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม

๑) วัตถุประสงค์รวม

ปฏิรูปสังคมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่สังคมคุณภาพ โดยการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก โดยการให้โอกาสแก่คนทุกกลุ่มตามศักยภาพที่มีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการพัฒนาความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหาและใช้ศักยภาพในพื้นที่แก่คนและองค์กรฐานราก (ชุมชน/องค์กรในท้องถิ่น) และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมผ่านการเสริมสร้างพลังแห่งการช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคมเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณภาพในที่สุด

๒) ประเด็นการปฏิรูป

๒.๑) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม

ประเด็นการปฏิรูป ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ผู้ที่ไม่ได้มีสวัสดิการอื่นรองรับ (๒) การสร้างระบบให้คนไทยมีบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน (๓) การพัฒนาการออมภาคบังคับ และ (๔) การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม

๒.๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

ประเด็นการปฏิรูป ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล (Design for all) ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย (๒) ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๓) การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน (๔) ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค (๕) ปฏิรูปการขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร (๖) การเปลี่ยนแปลงนโยบายประชากรเพื่อเสริมสร้างดุลประชากรในอนาคต และ (๗) การเสริมพลังสตรี

๒.๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม

การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (Social Inclusion) นอกจากการให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมแล้ว การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ โดยการจัดการข้อมูลให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และครอบคลุม

๒.๔) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศ ทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ระบบการเมืองที่เข้มแข็ง ระดับศีลธรรมในสังคม รวมถึงระบบสวัสดิการสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ดังนั้น หากชุมชนมีความเข้มแข็ง จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนทั้งการปรับกระบวนทัศน์ วิถีคิด และรูปแบบการทำงานให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ภายใต้ ๓ เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ ๑) การเพิ่มสิทธิ หน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร ๒) การขจัดอุปสรรค ปกป้อง คุ้มครอง และ ๓) การเพิ่มพลังความสามารถโดยพัฒนาเครื่องมือสำคัญในเรื่องกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมาย

๒.๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Cohesion) สมาชิกในสังคมต้องรู้จักยอมรับความแตกต่าง มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้สังคมแห่งความสมานฉันท์ โดยประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วมฯ ได้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การสร้างพลังจิตอาสา เพื่อสร้างจิตสำนึกส่วนรวมของประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม (๒) การสร้างพลังแผ่นดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเอกภาพแก่กลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ (๓) การสร้างพลังสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกวัยผ่านการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ และ (๔) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม

๓.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

แนวคิดของ SDGs คือ “Sustainability and age inclusiveness in the urban environment” แนวคิดที่จะไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง มีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑: ขจัดความยากจน

เป้าหมายที่ ๒: ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ ๓: สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ ๔: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ ๕: บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เป้าหมายที่ ๖: สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๗: สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา

เป้าหมายที่ ๘: ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ ๙: สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ ๑๐: ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑๑: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๒: สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๓: เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ ๑๔: อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๕: ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๖: ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพลึบฝังดีและครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ ๑๗: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีดังนี้

๑) เป้าหมายที่ ๑ ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่

๑.๑) มีสวัสดิการเบี่ยยังชีพให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างเพียงพอในแต่ละวันไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ บาท

๑.๒) ลดสัดส่วนผู้สูงอายุชาย หญิง ในทุกช่วงวัย ที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามนิยามของประเทศควรลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่ง

๑.๓) ดำเนินการให้เป็นผลตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสม และให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง

๑.๔) ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน การพัฒนา เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก (การลงทะเบียนรับเงิน ๕,๐๐๐ บาท ผ่านระบบ online มีผู้สูงอายุเข้าไม่ถึงเนื่องจากขาดทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี ไม่ควรเกิดขึ้น)

๑.๕) สร้างภูมิต้านทาน เพิ่มความรู้ความเข้าใจ การรับมือต่อเหตุรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง

๑.๖) สร้างหลักประกันว่าจะมีการระดมทรัพยากร รวมไปถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เพื่อที่จะจัดให้มีแนวทางที่เพียงพอ ในการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายเพื่ออยู่ดีความยากจนในทุกมิติ

๒) เป้าหมายที่ ๒ ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

- ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคนโดยเฉพาะที่ยากจน ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยมีโภชนาการ และเพียงพอ

๓) เป้าหมายที่ ๓ ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาวะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ

๓.๑) ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสามผ่านทาง การป้องกัน และการรักษาโรค และสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี

๓.๒) ลดจำนวนการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน (ไม่สนับสนุนการสร้างสะพานลอย เพราะผู้สูงอายุข้ามไม่ไหว และจะมาข้ามทางรถ ซึ่งทำให้ประสบอุบัติเหตุบ่อยครั้ง)

๓.๓) สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงบริการ ข้อมูล การให้การศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพโดยถ้วนหน้า รวมถึงการวางแผนครอบครัว สิทธิในการตาย (Right to Die)

๓.๔) มีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพ และเข้าถึงยาที่มีคุณภาพ และมีราคาที่สามารถซื้อหาได้

๓.๕) เสริมขีดความสามารถสำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ในเรื่องการแจ้งเตือนล่วงหน้า การลดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ

๔) เป้าหมายที่ ๔ ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

๔.๑) ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพ สำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ

๔.๒) ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบาง เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม

๔.๓) สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูง ทั้งชายและหญิงสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี ๒๕๗๓

๔.๔) ขยายจำนวนทุนการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ขาดโอกาสและจำเป็นต้องฝึกอาชีพ

๕) เป้าหมายที่ ๕ บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

๕.๑) ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้สูงอายุ

๕.๒) ขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้สูงอายุ รวมถึงการค้ามนุษย์ การทารุณกรรม ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น

๕.๓) เสริมความเข้มแข็งแก่นโยบายที่ส่งเสริมทัศนคติในการมองผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ สามารถดูแลตนเองได้ เป็นปราชญ์

๖) เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

๖.๑) ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่สมควร ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และส่งเสริมการเกิดและการเติบโตของวิสาหกิจ รายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งรวมถึงผ่านทางการเข้าถึงบริการทางการเงิน

๖.๒) เพิ่มการจ้างงานผู้สูงอายุ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมกัน

๖.๓) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงทำงานที่เหมาะสมกับศักยภาพร่างกายของผู้สูงอายุ

๗) เป้าหมายที่ ๙ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัว ให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

- การเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลและการสื่อสาร และพยายามที่จะจัดให้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยถ้วนหน้า

๘) เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึงพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

๘.๑) สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และในราคาที่สามารถจ่ายได้ และยกระดับชุมชนแออัด

๘.๒) จัดให้มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน เข้าถึงได้ ปลอดภัย ในราคาที่สามารถจ่ายได้ สำหรับทุกคน พัฒนาความปลอดภัยทางถนน โดยการขยายการขนส่งสาธารณะ และคำนึงเป็นพิเศษ ถึงกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุ (ปัจจุบัน มีรถเมล์ชานต่ำในกรุงเทพมหานครควรเพิ่มรถชานต่ำในท้องถิ่น)

๘.๓) จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว ที่ปลอดภัยครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้หญิง เด็ก และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย

๘.๔) สนับสนุนการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ระหว่างพื้นที่เมือง รอบเมือง และชนบท

๙) เป้าหมายที่ ๑๓ ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

๙.๑) สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า

๙.๒) ส่งเสริมกลไกที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนและการบริหารจัดการ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญต่อผู้หญิง เยาวชน ผู้สูงอายุและชุมชนท้องถิ่นและชายขอบ เป็นกลุ่มพิจารณาอพยพก่อน

๑๐) เป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมให้สังคมมีความเป็นปกติสุข ไม่แบ่งแยก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการเข้าถึงความยุติธรรมโดยถ้วนหน้า และสร้างให้เกิดสถาบันอันเป็นที่พึ่งของส่วนรวม มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับในระดับ

๑๐.๑) ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่งให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

๑๐.๒) ยุติการข่มเหง การใช้หาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ และความรุนแรง

๑๐.๓) ส่งเสริมและบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติ

๓.๒.๖ ข้อเสนอของสภาพัฒนาประเทศไทย

๑) ระบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุ และประชากรรุ่นใหม่ มีข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป ๒ ข้อเสนอ ดังนี้

๑.๑) พัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติ

๑.๒) มาตรการขยายอายุการทำงาน และสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ

๒) ระบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุด้านการปรับสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ สาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิต มีข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป ๕ ข้อเสนอ ดังนี้

๒.๑) สร้างชุมชนน่ายุสำหรับสังคมสูงวัย

๒.๒) ส่งเสริม สนับสนุนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย

๒.๓) กำหนดที่อยู่อาศัยเพื่อสังคม (Social Housing)

๒.๔) ส่งเสริมอุตสาหกรรมและธุรกิจเพื่อรับรองสังคมสูงวัย

๒.๕) ปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอนโยบายเพื่อเร่งรัด และติดตามผล

การปฏิบัติงาน

๓) ระบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุด้านสุขภาพ พัฒนาระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงวัย มีข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป ๓ ข้อเสนอ ดังนี้

๓.๑) สร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ

๓.๒) จัดตั้งระบบบริการสุขภาพที่ขาดหายไป

๓.๓) จัดระบบโครงสร้างที่รองรับการสร้างระบบดูแลสุขภาพชุมชนเมือง (พัฒนากฎหมาย มาตรฐานการบริการ และกลไกกำกับ มาตรฐาน/มาตรการเพิ่มกำลังดูแลผู้สูงอายุ)

๔) ระบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุด้านสังคม การพัฒนาสังคมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

๔.๑) มาตรการเตรียมความพร้อมสังคมไทย โดยการส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัว แนวใหม่เพื่อส่งเสริมการมีครอบครัวเข้มแข็ง และเพิ่มอัตราการเกิดที่มีคุณภาพ

๔.๒) มาตรการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสร้าง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน ภาคเอกชนพัฒนาภาวะเทียบต่าง ๆ ที่ เอื้อต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ

๔.๓) มาตรการเร่งรัดการดำเนินงานเชิงรุกของภาครัฐและเอกชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการทำงานเชิงรุกเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

๔.๔) การเพิ่มคุณค่าของผู้สูงอายุ

๔.๕) สื่อสารสังคมเพื่อสร้างความตระหนักในสถานการณ์สังคมสูงวัย และการเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

๔.๖) กลไกพิทักษ์ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้

๓.๒.๗) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓

เดิมเป็นชื่อแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ได้เปลี่ยนชื่อแผนตามมติ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เห็นชอบการเปลี่ยนชื่อแผนเป็น “แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ.” เป็นแผนยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน ด้านผู้สูงอายุในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕ ซึ่งแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ ครั้งรักษาเค้าโครงแผนผู้สูงอายุฯ ฉบับเดิม โดยมีการปรับดัชนีชี้วัดบางดัชนี ให้มีประสิทธิภาพ ที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมผลผลิตและผลลัพธ์ สรุปลงสาระสำคัญดังนี้

- **วิสัยทัศน์:** “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม”

- **ปรัชญา:** ผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลผู้ด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่สามารถมีส่วนร่วม เป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่าง มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคงไว้ ซึ่งภาวะสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุดผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทุกข์ยาก ต้องได้รับการเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน สังคม และรัฐ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การสร้างหลักประกันในวัย สูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม โดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ (๑) ประชากรพึ่งพาตนเอง (๒) ครอบครัวดูแล (๓) ชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูล และ (๔) สังคม รัฐสนับสนุนโดยการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน ควรมีการบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

- ประเด็นสำคัญ

๑. ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ (๑) มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต (๒) ครอบครัวยุติธรรม สังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย (๓) มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและบริการที่เหมาะสม (๔) อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม และ (๕) มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

๒. ครอบครัวยุติธรรมและชุมชนเป็นสถาบันหลักที่มีความเข้มแข็ง สามารถให้การเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ระบบสวัสดิการและบริการ จะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้ดำรงอยู่กับครอบครัว และชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๔. ทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการ และบริการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการกำกับดูแลเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภค

๕. ต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อหนุนให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างดีและต่อเนื่อง

- ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการหลักประกันรายได้เพื่อวัยสูงอายุ (๒) มาตรการให้การศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (๓) มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

๒) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๖ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการส่งเสริมสุขภาพป้องกันการเจ็บป่วย และดูแลตนเองเบื้องต้น (๒) มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ (๓) มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ (๔) มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (๕) มาตรการส่งเสริมสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ และ (๖) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการคุ้มครองด้านรายได้ (๒) มาตรการหลักประกันด้านสุขภาพ (๓) มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ (๔) มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๒ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และ (๒) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

๕) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ (๒) มาตรการดำเนินการให้มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และ (๓) มาตรการพัฒนาระบบ ข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้ถูกต้องและทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูลที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึง และสืบค้น

๓.๒.๘ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

วิสัยทัศน์ : สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ

พันธกิจ :

๑. พัฒนาคคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง
๒. สร้างเสริมเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม
๓. พัฒนาองค์ความรู้ ชีตความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม
๔. จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกัน

และมีความมั่นคงในชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพคน ครอบครั้ว ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย :

- ๑) ครอบครั้วสามารถดูแลสมาชิกในครอบครั้วได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามแต่ละช่วงวัย
- ๒) เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพและมีพัฒนาการสมวัย
- ๓) เด็กและเยาวชนมีทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมากขึ้น

๔) วัยแรงงานมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้

๕) ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

๖) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

เฉพาะ

เป้าหมาย : ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม
เป้าหมาย :

๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่าย
อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบที่ให้ผลตอบแทนทาง
สังคมบนพื้นฐานความรับผิดชอบประเด็นปัญหาทางสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยกย่องค้ำชูการเป็นผู้นำทางสังคม

เป้าหมาย :

๑) พม. เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และมีบุคลากรที่มีคุณภาพและการทำงานแบบมีอาชีพ
ในระดับสากล

๒) ประชาชนได้รับการด้านสังคมที่รวดเร็วและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ
ในพื้นที่และปรับสมดุลภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

๓) พม. เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีภาพลักษณ์ที่เป็นองค์กรธรรมาภิบาล

๓.๒.๙ แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

วิสัยทัศน์ (Vision) “ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติและเป็นพลัง
ในการขับเคลื่อนสังคมไทย”

พันธกิจ (Missions)

๑. ผลักดันนโยบาย มาตรการ กลไก การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

๒. เตรียมความพร้อมคนทุกวัยเพื่อรับสังคมผู้สูงอายุ

๓. พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

๔. พัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบเกื้อหนุนผู้สูงอายุเพื่อเข้าถึงบริการสาธารณะ

๕. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues)

๑. เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก นวัตกรรมงาน
ด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

๒. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับ
ภาคีเครือข่าย

๓. พัฒนาระบบการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

๔. เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์ (Goal)

๑. การบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ
๒. พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย
๓. ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิอย่างทั่วถึง
๔. พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์ เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ผู้สูงอายุ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยมี ๔ เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ ๑ มีการบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ

มีการเชื่อมโยงแผนระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ยกระดับหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ และสร้างความร่วมมืองานด้านผู้สูงอายุระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย

ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้มีส่วนทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมผ่านเครือข่าย และกลไกในระดับพื้นที่ และคนทุกวัยมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์ที่ ๓ ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง

ผลักดันและขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง พร้อมทั้งสร้างระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์ประโยชน์อย่างทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ

เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ต่อคุณภาพการให้บริการ โดยออกแบบการบริการที่ยืดหยุ่น เป้าหมายเป็นศูนย์กลาง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม

ในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้าผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีสุขภาพที่ดี (Healthy) มีหลักประกันและความปลอดภัยในชีวิต (Security) และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (Participation) และยังเป็นอีกหนึ่งพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

๓.๓ นโยบายรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ๑๒ ด้าน ประกอบด้วย (๑) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ (๓) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม (๔) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก (๕) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย (๖) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค (๗) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก (๘) การปฏิรูป

กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย (๙) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม (๑๐) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๑) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และ (๑๒) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

และมีนโยบายเร่งด่วน ๑๒ ประเด็น (๑) การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน (๒) การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชน (๓) มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก (๔) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม (๕) การยกระดับศักยภาพของแรงงาน (๖) การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต (๗) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ (๘) การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ (๙) การแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (๑๐) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน (๑๑) การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย (๑๒) การสนับสนุนให้มีการศึกษา การรับฟังความเห็นของประชาชนและการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คือ นโยบายด้านที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ประเด็นที่ ๘.๖ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย ประกอบด้วย

๘.๖.๑ มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา ในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ และสร้างระบบวัดผลโรงเรียนและครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คินครูให้นักเรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต ตลอดจนพัฒนาช่องทางให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๘.๖.๒ พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

๘.๖.๓ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษาดีกับโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหาหนี้สิน

ทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

๘.๖.๔ พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

๘.๖.๕ ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ที่ถูกต้องของคนในชาติ หลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศ

๘.๖.๖ จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น เน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนข้ามสาขาวิชาและข้ามสถาบันการศึกษา หรือทำงานไปพร้อมกัน หรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตรที่สนใจ เพื่อสร้างโอกาสของคนไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

มติคณะรัฐมนตรี

๑) มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๑) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ มีนโยบายให้ดำเนินการมาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกำหนดแหล่งที่มาของเงินเป็น ๒ ส่วน คือ เงินภาษีสรรพสามิตในส่วนของสินค้าสุรา และยาสูบ ในอัตราร้อยละ ๒ แต่ไม่เกิน ๔,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี และจากการบริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจะนำส่งเงินดังกล่าวเข้ากองทุนผู้สูงอายุ และส่งต่อให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต่อไป

๑.๒) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงการคลัง ดำเนินมาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย โดยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

๑.๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง อนุมัติหลักการ (ร่าง) พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ดังกล่าวได้มีการบัญญัติเรื่องการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย การเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาของเงินกองทุนผู้สูงอายุ ทั้งนี้ (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จะมีผลบังคับใช้ ๓๐ วัน ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๔) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการดำเนินโครงการบริจาค เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้ากองทุนผู้สูงอายุ

๑.๔.๑) เห็นชอบให้ดำเนินโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการบริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้ากองทุนผู้สูงอายุ” โดยให้เริ่มโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

๑.๔.๒) มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้แจ้งกรมธนารักษ์จัดทำเหรียญเชิดชูเกียรติ และจัดส่งให้ผู้บริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามโครงการโดยงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณตามความจำเป็นเหมาะสม และสอดคล้องกับกำหนดเวลาที่จะมอบเหรียญเชิดชูเกียรติให้กับผู้บริจาค เบี้ยยังชีพ

๒) มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ประกาศให้สังคมสูงวัยเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยมอบหมาย ๖ กระทรวง ร่วมขับเคลื่อนมาตรการเพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นพลเมืองพลี คือ มีสุขภาพที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคมประเทศด้วย ๒ มาตรการหลัก ๑๐ มาตรการย่อย (๖ Sustainable & Change) ดังนี้

มาตรการหลักที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

มาตรการย่อยที่ ๑.๑ การสร้างระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ ๑.๒ การทำงานและการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (รง.)

มาตรการย่อยที่ ๑.๓ ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ (สธ.)

มาตรการย่อยที่ ๑.๔ ปรับสภาพแวดล้อมชุมชน และบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ (มท.)

มาตรการย่อยที่ ๑.๕ ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย (พม.)

มาตรการย่อยที่ ๑.๖ การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ (สธ.)

มาตรการหลักที่ ๒ ยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐

มาตรการย่อยที่ ๒.๑ ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ ๒.๒ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ ๒.๓ ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ (พม.)

มาตรการย่อยที่ ๒.๔ พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ (อว.)

๔. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเทศไทยมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คาดประมาณว่าอีกไม่เกิน ๔ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ หากผู้สูงอายุยังทำงานช่วยตนเองให้มีรายได้และมีคุณค่า จะเท่ากับเป็นการผ่อนภาระการพึ่งพา

การสูงวัยของประชากรโลก ในปี ๒๕๖๑ (ค.ศ. ๒๐๑๘) โลกของเราจะมีผู้สูงอายุ ๙๙๐ ล้านคน และจะเพิ่มด้วยอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี เป็น ๑,๐๒๐ ล้านคน ในปี ๒๕๖๒ (ค.ศ. ๒๐๑๙) จึงคาดประมาณได้ว่าประชากรโลกจะครบ ๑,๐๐๐ ล้านคน

การสูงวัยของประชากรอาเซียน ในปี ๒๕๖๑ อาเซียนได้กลายเป็น “สังคมสูงอายุ” แล้ว โดยมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๐.๒ ของประชากรทั้งหมด หรือ ๖๗ ล้านคน แต่มีเพียงประเทศ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และมาเลเซียที่เป็นสังคมสูงอายุแล้ว

การสูงวัยของประชากรไทย ประชากรที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๑.๗ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ ของประชากรทั้งหมดโดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้สูงอายุมากที่สุด ๓.๕ ล้านคน แต่ภาคเหนือ เป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์แล้ว คือ มีอัตราผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ ๒๑.๒ และอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นถึง ๗๗ ปี อัตราเจริญพันธุ์รวมอยู่ที่ ๑.๕ ผลกระทบที่สำคัญ ทำให้ประชากรวัยเด็กลดลง ส่งผลต่อการยุบและควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก และประชากรวัยทำงานลดลง ทำให้ต้องขยายอายุการทำงาน นำเข้าแรงงานบางประเภท การใช้เทคโนโลยีทดแทน และต้องพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานต่อครอบครัวและรัฐ ทั้งยังช่วยทดแทนแรงงานของคนวัยทำงานที่จะลดน้อยลงด้วย

การทำงานของผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุที่มีงานทำ คือ “บุคคลอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งในรอบ ๗ วัน มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด คือ

๑) ทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือนผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำเป็นเงินสด หรือสิ่งของ

๒) ไม่ได้ทำงานหรือทำงานน้อยกว่า ๑ ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจ หรือไร่นา เกษตรของหัวหน้าครัวเรือนหรือของสมาชิกในครัวเรือน

ตัวชี้วัดการทำงานผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน (labor force participation) ของประชากรไทย ในภาพรวม ลดลงค่อนข้างเร็วตั้งแต่อายุประมาณ ๕๕ ปีขึ้นไป (ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐) โดยผู้หญิงลดลงเร็วกว่าผู้ชาย

ในปี ๒๕๖๑ จากผู้สูงอายุ ๑๑.๗ ล้านคน ยังคงทำงานอยู่ประมาณ ๑ ใน ๓ หรือประมาณ ๔.๔ ล้านคน และสัดส่วนผู้ชายยังคงทำงานสูงกว่าผู้หญิงเกือบ ๒ เท่า ในกรุงเทพฯ มีผู้สูงอายุไม่ถึง ๑ ใน ๔ ที่ยังคงทำงานอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังทำงานอยู่ มีอาชีพ ดังนี้

๑) เกือบ ๒ ใน ๓ เป็นการทำงานหรือการประกอบการธุรกิจส่วนตัวที่ไม่มีลูกจ้าง และอีกร้อยละ ๒๐ เป็นการช่วยงานหรือธุรกิจในครอบครัวที่ไม่ได้รับค่าจ้าง

๒) เกือบ ๙ ใน ๑๐ เป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

๓) ภาคเศรษฐกิจกว่า ๓ ใน ๔ เป็นแรงงานสูงอายุในภาคเกษตร ภาคบริการและการค้า

๔) เหตุผลในการทำงานเกือบครึ่ง ทำงานด้วยความสมัครใจหรือเห็นประโยชน์จากการทำงาน (สุขภาพยังแข็งแรง ยังมีแรงทำงาน และต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์) และอีกส่วนหนึ่งทำงานด้วยความจำเป็นหรือความไม่สมัครใจที่ต้องทำงาน (ต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัวหรือตนเอง หรือเป็นอาชีพหรืองานประจำที่ยังไม่มีผู้ดูแลแทน)

รูปแบบการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุ

แรงงานสูงอายุในระบบ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ภายใต้ระบบประกันสังคม สามารถเริ่มรับสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพที่อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป เป้าหมายสำหรับกลุ่มนี้ คือ การขยายอายุการทำงานให้ยาวนานกว่าที่อายุ ๕๕ ปี แรงงานสูงอายุนอกระบบ ส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะเป็นนายจ้าง ประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือธุรกิจครอบครัว โดยเฉพาะในภาคเกษตรหรือการบริการ

มาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อผู้สูงอายุ ในปี ๒๕๖๑

๑) กิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ ภูมิปัญญา โดยจ้างงานผู้สูงอายุที่มีความรู้มาถ่ายทอดภูมิปัญญา

๒) ส่งเสริมและขยายโอกาสการทำงานให้กับผู้สูงอายุ

๓) ฝึกอาชีพและทักษะให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย

๔) องค์กรที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยยกเว้นภาษีเงินได้ และสามารถหักรายจ่ายได้ ๒ เท่า ทั้งนี้รายจ่ายที่ได้รับยกเว้นภาษีต้องเกิดจากรายจ่ายที่เป็นค่าจ้างให้แก่ผู้สูงอายุไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท

ภาครัฐ และเอกชน ร่วมมือกันส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำนับจนถึงปี ๒๕๖๑ หน่วยงานภาคเอกชนที่ได้ลงนามใน MOU กับหน่วยงานราชการตามโครงการ “รวมพลังประชารัฐ ส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ” เพื่อสร้างคุณค่า สร้างหลักประกันที่มั่นคงทางรายได้ให้ผู้สูงอายุ มีมากกว่า ๒๐ แห่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงานได้นานที่สุด สำหรับประเทศไทยมี ๓ เรื่องสำคัญที่ต้องส่งเสริม ดังนี้

- ๑) การส่งเสริมการเพิ่มทักษะ (Up-Skill) หรือเสริมทักษะใหม่ (Re-skill) ให้กับกำลังแรงงานไทย รวมถึงผู้สูงอายุภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Approach)
- ๒) การสร้างแรงจูงใจการทำงานให้กับแรงงานสูงอายุ ด้วยการออกแบบการทำงานที่ยืดหยุ่น (Flexible Working Condition) เหมาะสมตามความต้องการและเงื่อนไขตามวัยของแรงงาน
- ๓) การขยายสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานสูงอายุที่มีทักษะและยังสามารถทำงานได้ให้กับนายจ้าง

๕. ผลการดำเนินงานกรมกิจการผู้สูงอายุที่สำคัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

กรมกิจการผู้สูงอายุ ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมศักยภาพ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงได้จัดทำมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ มีแนวทางขับเคลื่อนสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒

สรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

๑. แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๑.๑ โครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

การช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการค้ำครองและพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา ๑๑ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้สนับสนุนครอบครัวผู้สูงอายุที่เสียชีวิตและมีฐานะยากจนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ให้ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รายละ ๒,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๐,๔๐๒ คน โดยดำเนินการจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate

๑.๒ โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม รายละไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี จำนวน ๑๖,๖๗๐ ราย โดยดำเนินการจ่ายเงินอุดหนุนโครงการฯ ผ่านระบบ KTB Corporate Online

๑.๓ โครงการสานพลังผู้สูงวัยร่วมพัฒนาคนไทยอยู่ดีมีสุข

สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัยโดยให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมด้วยภูมิปัญญา ซึ่งมีผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญา จำนวน ๔,๑๐๐ คน

๑.๔ โครงการเสริมพลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน ต่อยอดวางแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น น่าสนใจ ตรงกับความต้องการของตลาด โดยใช้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นพื้นที่นำร่องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาผู้สูงอายุสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนคนล้าปัญญาผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาผลผลิตสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน ๑,๖๗๑ คน

๒. แผนงานบูรณาการสร้างความปลอดภัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

๒.๑ โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และสนับสนุนให้เกิดความรู้ในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๔๗๙ เครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๒.๒ โครงการพัฒนางานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.)

ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนางานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในระดับพื้นที่ให้เป็นฐานของชุมชนในการดูแลและคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานในระดับพื้นที่ จากการดำเนินโครงการมีผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองทางสังคมจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จำนวน ๓๘,๙๙๕ คน

๒.๓ โครงการธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย

ธนาคารเวลา (Time bank) เป็นรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ทุกกลุ่มวัยในชุมชนได้เข้ามา มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้ง ๔ มิติ ประกอบด้วย ๑) มิติด้านสังคม ส่งเสริมให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ๒) มิติด้านสุขภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเฝ้าระวังในการดูแลรักษา ฟันฟูสุขภาพกาย และใจของสมาชิกธนาคารเวลาฯ ๓) มิติด้านเศรษฐกิจ ธนาคารเวลาฯ สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายของสมาชิก โดยใช้บริการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิก ๔) มิติด้านสภาพแวดล้อม ปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการและประชาชนทั่วไป

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การดำเนินงานธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทยระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นพื้นที่นำร่อง จำนวน ๔๒ พื้นที่ ๒๘ จังหวัด ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแล จำนวน ๖,๐๐๐ คน

๒.๔ โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ

สนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี ดำเนินการจัดอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุของศูนย์ฯ และสร้างการรับรู้แก่ภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ ตามมาตรฐานหลักสูตรเบื้องต้นการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น ๑๘ ชั่วโมง หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุชั้นกลาง ๗๐ ชั่วโมง จำนวน ๓,๐๐๐ คน

๒.๕ โครงการขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

มีพื้นที่ต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน ๔๘ พื้นที่ แบ่งเป็นภาค คือ ภาคเหนือ ๙ พื้นที่ ภาคใต้ ๑๑ พื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๒ พื้นที่ และภาคกลาง ๑๖ พื้นที่ และผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองทางสังคม จำนวน ๓๖,๐๐๐ คน โดยขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองทางสังคมของผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ ได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การเสริมสร้างกลไกเครือข่ายผู้สูงอายุ และกลไกการส่งเสริม ป้องกันและเฝ้าระวัง

๒.๖ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนได้รับการปรับปรุงบ้านให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ การซ่อมหลังคา ติดตั้งราวจับที่บันไดและในห้องน้ำ การปูกระเบื้องกันลื่นในห้องน้ำ การเปลี่ยนห้องน้ำแบบนั่งยองเป็นชักโครก เป็นต้น จำนวน ๓,๒๐๐ แห่ง

๒.๗ โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันใช้ประโยชน์ร่วมกันให้มีความเหมาะสม ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน ๒๐ แห่ง และมีห้องจำลองอารยสถาปัตย์ (Universal Design Room) ณ ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ๑ แห่ง เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาเรียนรู้ เผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษา เรื่อง การปรับปรุงบ้าน อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ

๓. แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

๓.๑ โครงการขับเคลื่อนการบูรณาการรองรับสังคมผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุในฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักแผนบูรณาการสร้างเสริมความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานร่วมบูรณาการ จำนวน ๔ กระทรวง ๗ หน่วยงาน ๑ กองทุน การออมแห่งชาติ และสภาภาษีอากรไทย เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมความรู้ประชากรก่อนวัยสูงอายุและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาระบบการดูแลด้านสุขภาพ พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และระบบการคุ้มครองสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกวัย

๓.๒ โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

๓.๒.๑ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนมาตรการภายใต้ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ อย่างเป็นระบบ บูรณาการการทำงานด้านผู้สูงอายุทั่วประเทศ ทั้งระดับนโยบาย หน่วยงานและพื้นที่ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ที่เห็นชอบในหลักการมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติฯ และให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงานด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รอบ ๑ ปี (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)

มาตรการหลักที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

- ๑.๑ การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ใน ๔๘ พื้นที่
- ๑.๒ ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ ๑๙๑,๙๔๓ คน
- ๑.๓ ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับการดูแล ๕๕๐,๗๖๕ คน
- ๑.๔ ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ ๒๐ ชุมชน/ ๖,๐๙๗ แห่ง
- ๑.๕ ธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย ดำเนินการใน ๕๕ พื้นที่/ ๒๙ จังหวัด
- ๑.๖ การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติในสถาบันการศึกษา/ ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ๒๙,๓๙๑ แห่ง และสถานเด็กและเยาวชน ๗๗ แห่ง

มาตรการหลักที่ ๒ การยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐

- ๒.๑ ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ โดยผลักดันให้สังคมสูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ
- ๒.๒ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่กฎหมายที่ได้รับการแก้ไข มีการบังคับใช้
- ๒.๓ ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ ๘ ด้าน/เรื่อง
- ๒.๔ พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ มีผลิตภัณฑ์ดูแลผู้สูงอายุ นำไปใช้ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ)

๓.๒.๒ จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๑ การปรับแผนปฏิบัติการฯ ใช้ข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของแผนระยะที่ ๓ ในช่วงปี (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๙) ผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) (ชื่อเดิม) ที่ผ่านมา ในภาพรวม พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ มีร้อยละของดัชนี ที่ผ่านการประเมินอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ยุทธศาสตร์ที่แสดงถึงผลผลิตและผลลัพธ์อันเกิดจากการดำเนินงาน ด้านผู้สูงอายุที่ต้องมีการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ กลับมีร้อยละของดัชนี ที่ผ่านการประเมินต่ำ ซึ่งความไม่สอดคล้องของผลการประเมินทั้งสองส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าดัชนีที่ใช้ประเมิน

ยังไม่สามารถ สะท้อนภาพของการบูรณาการได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ในการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการ ด้านผู้สูงอายุ ในระยะถัดไปจึงควรเพิ่มดัชนีที่สามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน และพัฒนาการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ คงรักษาเค้าโครงฉบับเดิม โดยมีการปรับ ดัชนีชี้วัดบางดัชนี ให้มี ประสิทธิภาพที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ได้อย่างครอบคลุมผลผลิต และผลลัพธ์

๓.๓ โครงการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการด้านผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุได้ร่วมจัดงาน Thailand Social Expo ๒๐๑๙ เมื่อวันที่ ๕ - ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการด้านผู้สูงอายุ ให้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชา สังคม และประชาชน ณ อาคารชาเลนเจอร์ ฮอลล์ ๒ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีกิจกรรม ๑) การออกบูธนิทรรศการแสดงผลงานด้านผู้สูงอายุ ๒) งานเสวนาวาระแห่งชาติ Active Ageing “สูงวัยอย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีความสุข” ๓) ลานเวทีกลาง มีการจัดกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยน เรียนรู้โครงการธนาคารเวลา, ปาฐกถาธรรม โดยพระราชวิสุทธิประชาณาถ (อลงกต ติกขุขณฺโณ) ฯลฯ ๔) ห้องเรียน วัยเก๋า ฝึกอบรมอาชีพ/ภูมิปัญญา เช่น การทำแกั้วเต๋อคูฟาจ เจลว่านหางจระเข้ เป็นต้น

๓.๔ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี

ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็น ศูนย์อบรมงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้สูงอายุ เพื่อสามารถนำความรู้ไปขยายผลในการจัด สวัสดิการให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่น หรือเพื่อประกอบอาชีพและเป็นประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและ ในชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมและใช้บริการ จำนวน ๒,๒๐๐ คน

๓.๕ โครงการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมรมผู้สูงอายุ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขับเคลื่อนการเฝ้าระวังและคุ้มครองภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และแสวงหาภาคีเครือข่ายได้เข้ามา มีส่วนร่วม และมีบทบาทในการดูแล ช่วยเหลือ ผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต จำนวน ๓๖ พื้นที่ ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและพิทักษ์สิทธิ จำนวน ๓,๐๐๐ คน

๓.๖ โครงการส่งเสริมความร่วมมือประชารัฐเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุ ในประเด็นการส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ มีโอกาส ได้พัฒนาศักยภาพ ใน ๔ มิติ คือ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ จำนวน ๓๕๒ องค์กร

๓.๗ โครงการปลูกจิตสำนึกถึงคุณค่าผู้สูงอายุและการจัดงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ

ส่งเสริมให้หน่วยงานทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญ คุณค่าของผู้สูงอายุ และจัดกิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติ หรือการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๒,๑๐๔ คน

๓.๘ โครงการคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มีนโยบาย มาตรการ แนวทางและการดำเนินงานตามมติ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ที่สำคัญมีดังนี้

๑. การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี ๒ เรื่อง คือ ๑) มาตรการรองรับสังคมสูงอายุ ๒) มาตรการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย
๒. การส่งเสริมและขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานของผู้สูงอายุ
๓. การผลักดันมติ กผส. เรื่อง การออกระเบียบหรือแนวปฏิบัติรองรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้งบประมาณ เพื่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ
๔. การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในรูปแบบ e-Payment
๕. ติดตามสิทธิผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒
๖. ประกาศระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ
๗. รับทราบความก้าวหน้าสำนักบริหารชุมชน และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการบูรณาการจัดทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ พิจารณาหลักสูตรรณรงค์บริหารชุมชน คุณสมบัติ และบทบาทหน้าที่ของนักบริหารชุมชน
๘. มอบหมายคณะอนุกรรมการพิจารณา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านผู้สูงอายุ นำข้อเสนอการปรับนิยามผู้สูงอายุ ตามมาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ไปศึกษาความเป็นไปได้ และผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงนิยามผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกด้าน
๙. เห็นชอบในหลักการ (ร่าง) แผนการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ และมอบหมายอนุกรรมการเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนประเด็นการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
๑๐. รับทราบกำหนดบทบาทหน้าที่กระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

๓.๙ โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยมีการจัดการอย่างเป็นระบบ และอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภาคีเครือข่ายผู้สูงอายุ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น

๓.๑๐ โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ

ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งทุกมิติ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง จำนวน ๑๖๘ เครือข่าย

๓.๑๑ โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (โรงเรียนผู้สูงอายุ)

ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านตนเองในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการรวมกลุ่มพัฒนาทักษะด้านอาชีพ จำนวน ๑๓,๓๔๓ คน

๓.๑๒ โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

การพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ สำหรับผู้สูงอายุในสถาบันและในชุมชน

๓.๑๒.๑ ปรับปรุงมาตรฐานการจัดบริการผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ศูนย์จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ทั้ง ๑๒ แห่ง

๓.๑๒.๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การจัดบริการสวัสดิการ และการดูแลผู้สูงอายุในสถาบัน โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง

๔. แผนงานพื้นฐานด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเจริญเติบโตจากภายใน

๔.๑ โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารองค์การ

ข่าวประชาสัมพันธ์ที่เผยแพร่ผ่านเครือข่ายสื่อมวลชนทุกสาขา เช่น เว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ เฟซบุ๊ก ไลน์ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น รวมทั้งองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิแก่ผู้สูงอายุ

๔.๒ โครงการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้บุคลากรและหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ ให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ความรู้ความสามารถ สมรรถนะและศักยภาพ ในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบูรณาการในทุกระดับ จำนวน ๔,๕๖๐ คน

๔.๓ โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร

บุคลากร ผส. ได้รับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กร ผ่านการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๑. การจัดทำ (ร่าง) คำขอชี้แจงประกอบการจัดตั้ง กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ
๒. การจัด “คลินิก PMQA ๔.๐” การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐผ่านคลินิก PMQA ๔.๐

๓. การประเมินส่วนราชการ ตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ/กรอบการประเมินผู้บริหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และการประเมินการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการกอง/กลุ่มเทียบเท่า/ศูนย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และประเมินผู้บริหารองค์กร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. การจัดทำนโยบายกำกับดูแลองค์การที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
๕. การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
๖. การจัดการความรู้และนวัตกรรม (KIM Team)
๗. การปรับปรุงกระบวนการเพื่อการพัฒนาองค์การ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๔.๔ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของบประมาณ และการติดตามผล

กรมกิจการผู้สูงอายุดำเนินการพัฒนางานบริหารยุทธศาสตร์ให้สามารถรองรับการดำเนินงานตามหลักภารกิจที่เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การจัดทำคำของบประมาณประจำปี ของหน่วยงาน
๒. การบริหารความเสี่ยงของโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี
๓. การติดตามและประเมินผล

๔.๕ การจัดระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุมีเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการงานด้านเทคโนโลยี
๒. การพัฒนา Gold Application
๓. จัดการประชุมคณะกรรมการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔. จัดการประชุมคณะอนุกรรมการด้านการจัดทำประเด็นข้อมูลเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุไทย ภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.)

๔.๖ การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม

กรมกิจการผู้สูงอายุ ในฐานะหน่วยงานหลักด้านการประสานงานทั้งในระดับนโยบายและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระดับชาติและระหว่างประเทศ ได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงวิชาการ เรื่อง “การส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำของผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนบวกสาม” (Promoting Decent Work for Older Persons in ASEAN+๓) ระหว่างวันที่ ๒๗ - ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรม เดอะเบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลและจัดทำข้อมูลเชิงวิชาการด้านการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุในกลุ่มประชาคมอาเซียนบวกสาม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการรวมทั้งให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาด้านการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุของประเทศไทยร่วมกับประเทศอาเซียนบวกสาม

๕. กองทุนผู้สูงอายุ

ส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับผู้สูงอายุ และเป็นแหล่งเงินทุนให้ผู้สูงอายุ ได้กู้ยืมเงินทุนเพื่อไปประกอบอาชีพตามความถนัด ทั้งในรูปแบบการกู้ยืมรายบุคคล กู้ยืมรายกลุ่ม และให้การ สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการด้านผู้สูงอายุของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการประกอบอาชีพของ ผู้สูงอายุ เป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุ โดยสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง จำนวน ๘,๙๙๑ คน

๒. ชมรม องค์กรผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำนวน ๒๕๒ โครงการ/กลุ่ม

๓. ผู้สูงอายุได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๔,๖๒๔,๑๗๘ คน

SWOT Analysis

๖. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

Strengths (S) - จุดแข็ง	Weakness (W) - จุดอ่อน
<p>S๑ มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และสมาชิก ผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นกลไกระดับชาติในการ บูรณาการขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายและ การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p> <p>S๒ มีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) เป็นเครื่องมือในการ ขับเคลื่อนงาน</p>	<p>W๑ งานศึกษา/งานวิจัยของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ ต่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุไม่ครอบคลุมใน ทุกมิติ</p> <p>W๒ การขับเคลื่อนเพื่อผลักดันแผนปฏิบัติการด้าน ผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ ไปสู่การปฏิบัติยังไม่มี ความ ต่อเนื่อง</p> <p>W๓ ไม่มีระบบการสอนงาน (Coaching) ถ่ายทอด องค์กรความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับ บุคลากรใหม่</p>

Strengths (S) - จุดแข็ง	Weakness (W) - จุดอ่อน
<p>S๓ กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานระดับกรมที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุโดยเฉพาะ</p> <p>S๔ มีกองทุนผู้สูงอายุที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ และสนับสนุนการขับเคลื่อนชมรม องค์กรและภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ</p> <p>S๕ มีมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ (สถานที่/การให้บริการ/ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญของบุคลากร)</p> <p>S๖ มีระบบการคุ้มครองทางสังคม</p> <p>S๗ มีศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุให้กับบุคลากรกลุ่มเป้าหมายและภาคีเครือข่าย</p> <p>S๘ มีแผนบูรณาการด้านผู้สูงอายุที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานของผู้สูงอายุร่วมกัน</p> <p>S๙ มีระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุที่บูรณาการขับเคลื่อนงานร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ</p> <p>S๑๐ มีหน่วยงาน (กลไก) ในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ (เพิ่มเติม) จากเดิม และมีศูนย์การเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านผู้สูงอายุ ให้ประชาชนและผู้สนใจในการดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>S๑๑ บุคลากรของกรมกิจการผู้สูงอายุมีความรักสามัคคี มุ่งประโยชน์ส่วนรวม ผูกพันองค์กร</p> <p>S๑๒ บุคลากรมีสมรรถนะการทำงานเชิงวิชาการ</p> <p>S๑๓ มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง</p> <p>S๑๔ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นต้นแบบในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในรูปแบบสถาบันและชุมชน</p> <p>S๑๕ กรมกิจการผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ</p>	<p>W๔ การบริหารงานบุคลากรขาดการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ บุคลากรน้อยไม่เพียงพอกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพ สัดส่วนของบุคลากรต่อภาระงานไม่สมดุล และบุคลากรในการขับเคลื่อนงานจะเป็นเจ้าหน้าที่จ้ำจวนส่วนใหญ่ทำให้มีการหมุนเวียนของบุคลากรอยู่ตลอดเวลาและทำให้งานไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W๕ ขาดการพัฒนานวัตกรรมการทำงานภายในองค์กรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</p> <p>W๖ การประชาสัมพันธ์งานผู้สูงอายุยังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร</p> <p>W๗ กองทุนผู้สูงอายุยังมีการดำเนินงานไม่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน</p> <p>W๘ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่มีผลต่อการบังคับและบทลงโทษทางกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่ฝ่าฝืน</p> <p>W๙ การสื่อสารทิศทางการยุทธศาสตร์ให้แก่บุคลากรในทุกระดับในองค์กรยังไม่ทั่วถึง</p> <p>W๑๐ ขาดการวางกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างโครงการสู่การปฏิบัติ</p> <p>W๑๑ มีระบบข้อมูลรายบุคคลของผู้สูงอายุที่ชัดเจนแต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์เพื่อให้เกิดการรับรู้ในเรื่องดังกล่าว เช่น พิกัดของผู้สูงอายุ แต่ละราย สภาพปัญหาของผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบการวางแผน</p> <p>W๑๒ ภาระงานที่มากเป็นผลต่อการพัฒนางานและการออกแบบแนวทางการทำงานที่พัฒนาผู้สูงอายุแนวใหม่ ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทำให้ยาก</p>

Strengths (S) - จุดแข็ง	Weakness (W) - จุดอ่อน
<p>(กผส.) และอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติรวมทั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>W๑๓ การพัฒนาเทคโนโลยีในการทำงานด้านผู้สูงอายุ ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถช่วยในการขับเคลื่อนภารกิจได้เท่าที่ควร</p> <p>W๑๔ การบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล ทำให้การดำเนินการไม่เกิดประสิทธิผล</p> <p>W๑๕ กรมกิจการผู้สูงอายุมีการดำเนินงานหลากหลาย แต่ขาดการติดตามการรายงานผลที่เป็นผลลัพธ์ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่าง ๆ</p>
Opportunities (O) - โอกาส	Threats (T) - อุปสรรค
<p>O๑ เรื่องผู้สูงอายุเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ทำให้สังคมรับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของสังคมสูงวัย</p> <p>O๒ กรมกิจการผู้สูงอายุมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่หลากหลายรูปแบบ</p> <p>O๓ สาธารณะเกิดความรับรู้ (Public Awareness) ในการเป็นสังคมสูงวัยสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ส่งผลให้งานด้านผู้สูงอายุมีความหลากหลายและซับซ้อนท้าทายมากขึ้น</p> <p>O๔ รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการสนับสนุนด้านผู้สูงอายุ</p> <p>O๕ มีกฎหมาย/ พินัยกรรมระหว่างประเทศ/แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านผู้สูงอายุรองรับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p> <p>O๖ การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนเพิ่มโอกาสในการแสวงหาภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมกันดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>T๑ บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานผู้สูงอายุ ไม่รู้จักกรมกิจการผู้สูงอายุและภารกิจของกรม</p> <p>T๒ การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ต้องดำเนินการควบคู่กันในทุกมิติอย่างครอบคลุม ได้แก่ มิติด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม แต่ปัจจุบันหน่วยงานหลักรับผิดชอบแยกกันในแต่ละมิติ</p> <p>T๓ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรสูงอายุในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและปัญหาทางสังคมที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทำให้การขับเคลื่อนงานตามสถานการณ์และปัญหาไม่ทัน</p> <p>T๔ ผู้สูงอายุมีความต้องการที่แตกต่างและหลากหลาย ทำให้ยากต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ในภาพรวมให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละคน</p> <p>T๕ ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีคุณภาพในทุกมิติ</p> <p>T๖ ชุมชนและท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในเชิงรุก</p>

Opportunities (O) - โอกาส	Threats (T) - อุปสรรค
<p>O๗ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ มีการพัฒนาการมากขึ้น ทำให้เป็นโอกาสในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ เช่น การเพิ่มช่องทางในการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพและรายได้ของผู้สูงอายุผ่านศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เป็นกลไกในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ</p> <p>O๘ มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่สามารถเชื่อมโยงกับกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการคลัง</p> <p>O๙ มีกฎหมายและแนวทางในการปฏิบัติที่ดี (Best practice) รวมทั้งนโยบายการกำกับองค์กรที่ดี เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ การบริหารจัดการองค์กร</p> <p>O๑๐ มีกฎหมาย/แผน/ประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและมีภารกิจที่ชัดเจนตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย</p> <p>O๑๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุมากขึ้น</p> <p>O๑๒ การขยายตัวของประชากรสูงอายุและสังคมสูงวัยทำให้รัฐบาลผลักดันนโยบายรองรับสังคมสูงอายุซึ่งเป็นสังคมของคนทุกวัยเพิ่มมากขึ้น</p> <p>O๑๓ ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ โดยจัดบริการดูแลผู้สูงอายุรวมทั้งพัฒนามาตรการและกลไกในธุรกิจดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น</p> <p>O๑๔ ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการนำภูมิปัญญาและศักยภาพมาพัฒนาสังคมมากขึ้น</p> <p>O๑๕ เกิดสังคมที่มีการรับรู้และตระหนักในการเป็นสังคมสูงอายุที่มีคุณภาพ</p>	<p>T๗ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมองว่าการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุไม่ใช่ภารกิจหลักการขับเคลื่อนงาน จึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร</p> <p>T๘ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการบูรณาการความรู้ ความชำนาญ ทรัพยากร การปฏิบัติ และในเชิงพื้นที่</p> <p>T๙ ยังมีคนจำนวนหนึ่งในสังคมที่มีทัศนคติในทางลบต่อผู้สูงอายุ</p> <p>T๑๐ แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติ และโรคอุบัติใหม่ รวมทั้งโรคที่ไม่ติดต่อดังกล่าว (NCD) ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และแผนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในรูปแบบใหม่ New Normal อย่างกะทันหัน ทำให้บางส่วนอาจปรับตัวรองรับไม่ทัน</p> <p>T๑๑ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย โดยอาจมีการเคลื่อนย้ายประชากรสูงอายุจากกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้รัฐเกิดภาระในการคุ้มครองและดูแลตามหลักสิทธิมนุษยชน</p> <p>T๑๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความชำนาญ ทรัพยากร และแนวทางต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนาผู้สูงอายุ</p> <p>T๑๓ งบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการบูรณาการเชิงพื้นที่ยังไม่ใช้การบูรณาการที่แท้จริง</p> <p>T๑๔ หน่วยงานในท้องถิ่นยังขาดการให้ความสำคัญในการดำเนินงานให้กับผู้สูงอายุในชุมชน</p> <p>T๑๕ การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ยังทำได้ไม่ทั้งหมด และบางส่วนถูกสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตีความว่าซ้ำซ้อนและโดนเรียกเงินคืน ทำให้</p>

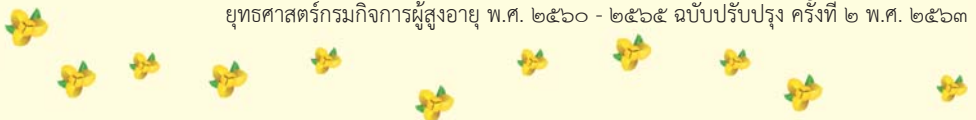
Opportunities (O) - โอกาส	Threats (T) - อุปสรรค
<p>O๑๖ มีเครือข่ายต่าง ๆ ที่พร้อมให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค</p> <p>O๑๗ มีช่องทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่หลากหลาย</p> <p>O๑๘ การเป็นสมาชิกอาเซียนเป็นการเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ระหว่างประเทศสมาชิก</p> <p>O๑๙ มีกลไกเครือข่ายและอาสาสมัครในการคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>O๒๐ สังคมมีวัฒนธรรมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แบ่งปันสังคมในลักษณะของจิตอาสา</p> <p>O๒๑ การเพิ่มขึ้นของภัยธรรมชาติและโรคอุบัติใหม่ส่งผลให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับปรุงรูปแบบการทำงานแบบใหม่ (New Normal) และปรับกระบวนการคิดร่วม ทำร่วม เห็นร่วม และร่วมมือในการขับเคลื่อนสังคม</p>	<p>การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ</p>

TOWS Matrix

กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>๑. เพิ่มบทบาทและใช้กลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติในการผลักดันเชิงนโยบายระดับชาติด้านผู้สูงอายุ และสังคมสูงวัยไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (S๑, S๙, T๔, T๑๕)</p>	<p>๑. ผลักดันนโยบายด้านผู้สูงอายุผ่านคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (S๑, S๑๕, O๑, O๒, O๔, O๑๒)</p> <p>๒. ใช้ประโยชน์จากภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ</p>

กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>๒. ทบทวนพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อปรับปรุงกฎหมายและแผนที่เกี่ยวข้องให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งรองรับสถานการณ์ในภาวะวิกฤต และบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ (S๒,T๖,T๑๐)</p> <p>๓. เสริมสร้างองค์ความรู้ในการทำงานด้านผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุม มิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม และนวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญเพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของรูปแบบการทำงานและการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย (S๑๑,T๒,T๓,T๗,T๑๒)</p> <p>๔. ใช้กองทุนผู้สูงอายุในการบูรณาการการทำงานร่วมกับท้องถิ่น ทั้งในการดำเนินงาน งบประมาณ และทรัพยากร เพื่อให้เกิดการบูรณาการในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง (S๓,S๔,S๑๐,T๘,T๑๕)</p> <p>๕. ถอดบทเรียนมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ และนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมครัวเรือน เพื่อรองรับสังคมสูงวัยในระดับครอบครัว (S๕,T๕,T๑๑,T๑๔)</p> <p>๖. ใช้ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ เครือข่าย และอาสาสมัครในพื้นที่ เป็นสื่อกลางในการสื่อสาร งานด้านผู้สูงอายุ ควบคู่ไปกับขับเคลื่อนงานด้านการคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ (S๖,S๗,T๙,T๑๔)</p> <p>๗. เพิ่มบทบาทการทำงานด้านผู้สูงอายุ ในระดับพื้นที่ โดยใช้การบูรณาการการทำงานร่วมกับ</p>	<p>ซึ่งจะนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในทุกกระดับ (S๘,O๕,O๖,O๑๘,O๑๖)</p> <p>๓. ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม เข้ามาใช้ในการทำงานของบุคลากร และกลุ่มเป้าหมาย (S๑๑,S๑๒,O๓)</p> <p>๔. ยกระดับศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานกับคนทุกวัยตั้งแต่ระดับพื้นที่ถึงระดับนโยบาย (S๗,S๑๐,S๑๔,O๑๙)</p> <p>๕. ใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านผู้สูงอายุในทุกมิติ และสามารถประมวลผลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายด้านผู้สูงอายุให้เท่าทันสถานการณ์ (S๑๓,O๘)</p> <p>๖. ใช้ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำงานด้านผู้สูงอายุให้สะดวก และไม่ผิดต่อข้อกำหนดต่าง ๆ (S๕,S๖,O๙,O๑๐,O๑๑)</p> <p>๗. ใช้เครือข่ายภาคเอกชน เข้ามาพัฒนาภูมิปัญญาของผู้สูงอายุเพื่อนำไปสู่การวางแผนการสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ รวมถึงการพัฒนาาระบบตลาดออนไลน์ให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ (S๔,O๑๓,O๑๔,O๑๗)</p> <p>๘. สร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนทั้งประเทศให้ตระหนักในเรื่องการเข้าสู่สังคมสูงวัย พร้อมทั้งออกแบบการใช้ชีวิตของคนในสังคมสูงวัย เพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับคนทุกวัย (S๒,S๓,O๓,O๑๕)</p> <p>๙. สร้างระบบบริหารจัดการองค์กรในภาวะวิกฤตแบบบูรณาการ (S๘,S๙,O๒๐)</p>

กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>ท้องถิ่นเป็นหลัก และมีการติดตามประเมินผลการทำงานผ่านแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (S๘,S๑๓,T๑๓)</p> <p>๘. ปรับรูปแบบการทำงาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงานและบุคลากร ภายใต้บริบทการทำงานผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ในการดำเนินงานให้สามารถผนวกการประชาสัมพันธ์หน่วยงานเข้าไปในทุกกิจกรรม (S๑๒,T๑)</p>	
กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>๑. สร้างความตระหนักให้คนในสังคมเข้าใจเรื่องสังคมสูงวัยเป็นเรื่องของคนทุกวัยและมีเจตคติที่ดีในการเตรียมความพร้อมให้กับตนเองในทุกมิติ ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ (W๑๓,T๖,T๙,T๑๑,T๑๑)</p> <p>๒. วางระบบรองรับสถานการณ์สังคมสูงวัยในทุกมิติ (เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพ และสังคม) อาทิ ระบบฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงและบูรณาการระดับกระทรวง พัฒนากฎหมายให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ พัฒนากลไกเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุทุกระดับ พัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (W๕,W๘,W๑๑,W๑๕,T๔,T๒)</p> <p>๓. สร้างระบบการสอนงาน (Coaching) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ระหว่างบุคลากร ตั้งแต่ระดับบริหารสู่ระดับปฏิบัติการตามลำดับชั้น (W๓,W๔,W๙,W๑๐,W๑๒,T๘)</p> <p>๔. พัฒนาองค์ความรู้การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุแก่บุคลากรเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (W๑,T๓,T๘,T๑๒)</p>	<p>๑. สร้างระบบและกลไกการบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุระหว่างกระทรวงให้มีแนวทางการขับเคลื่อนร่วมกันที่ชัดเจน และมีกลไกคณะกรรมการติดตามประเมินผลระหว่างกระทรวงในเชิงบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม (W๑,W๒,W๑๔,W๑๕,O๘,O๑๓)</p> <p>๒. ผลักดันให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและสังคมสูงวัยให้เอื้อต่อการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้มีสภาพบังคับและบทลงโทษที่ชัดเจน (W๘,O๕,O๑๑,O๑๘)</p> <p>๓. พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลของกรมกิจการผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ (สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ทดแทน) สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและภาวะวิกฤต (W๓,W๔,W๙,O๓,O๙,O๑๐)</p> <p>๔. นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้กับการทำงานด้านผู้สูงอายุ ทั้งในระดับองค์กร</p>

กลยุทธ์เชิงป้องกัน จุดแข็ง (S) – อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงรุก จุดแข็ง (S) – โอกาส (O)
<p>๕. ส่งเสริม ให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ งานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนให้เตรียม ความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุในทุกมิติ (W๖,T๑,T๕,T๗,T๑๐)</p> <p>๖. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานด้าน ผู้สูงอายุในทุกมิติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่าง เป็นองค์รวม (W๑๔,T๑๓)</p>	<p>การดูแลกลุ่มเป้าหมายและการทำงานกับ เครือข่ายทุกระดับ (W๕,W๖,W๑๒,O๗,O๑๖)</p> <p>๕. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ให้ ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในทุก มิติและสามารถเข้าถึงการให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (W๗,W๑๓,O๘,O๑๔,O๑๕)</p> <p>๖. พัฒนากลไกภาคีเครือข่ายในขับเคลื่อนการ ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้เป็นรูปธรรม (W๑๔,O๒,O๖,O๑๓,O๑๙,O๒๐)</p> <p>๗. ส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานระดับพื้นที่มี การบูรณาการงานนโยบายมาตรการด้าน ผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ (W๑๐,W๑๑,O๑,O๔,O๑๒)</p>

บทที่ ๓

ทิศทางยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. วิสัยทัศน์

ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกัน เป็นพลังของสังคม

๒. ตัวชี้วัดวิสัยทัศน์

- ๑.) ร้อยละของผู้สูงอายุในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมาย
- ๒.) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
- ๓.) ร้อยละของเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

๓. พันธกิจ

- ๑.) ผลักดัน นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรในการขับเคลื่อนสังคม
- ๒.) พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมประชากรรองรับสังคมสูงวัย
- ๓.) คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- ๔.) พัฒนาองค์กร และทรัพยากรการบริหารงาน องค์กรความรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

๔. ค่านิยม

“สื่อสารดี มีคุณธรรม นำสู่เป้าหมายร่วม”

สื่อสารดี (Communication) หมายถึง การส่งข่าวสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ “หุ้นส่วน หรือ ภาคี ” ในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

มีคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ สุจริตในหน้าที่ โปร่งใส การไม่เลือกปฏิบัติคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลักในการปฏิบัติงาน

นำสู่เป้าหมายร่วม (Collective Goal) หมายถึง การมีเป้าหมายของการทำงานสูงสุดร่วมกัน คือ คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และยึดความต้องการของผู้รับบริการเป็นโจทย์กำหนดการทำงานเพื่อการบริหารราชการและการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย และมีความสามารถในการคิดได้หลากหลายแปลกใหม่จากเดิม และเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น งานวิจัยใหม่ โครงการใหม่ บริการใหม่ ฯลฯ

๕. ประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑) พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ
- ๒) พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ
- ๓) พัฒนาระบบการดูแล ค้ำครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
- ๔) พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

๖. เป้าประสงค์

- ๑) มีกฎหมายและนโยบายสาธารณะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
- ๒) มีการบูรณาการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม
- ๓) ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ
- ๔) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม
- ๕) ผู้สูงอายุได้รับการดูแล ค้ำครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสวัสดิการสังคม
- ๖) เครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา และสามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างเหมาะสม
- ๗) มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ
- ๘) มีบุคลากรที่มีสมรรถนะในการทำงาน
- ๙) มีระบบงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
- ๑๐) องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรในภาวะวิกฤต

๗. ความเชื่อมโยง พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และกลยุทธ์

พันธกิจที่ ๑ ผลักดัน นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

เป้าประสงค์

๑. มีกฎหมาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรม นโยบายสาธารณะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

๒. มีการบูรณาการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ ทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

๑. จำนวนนโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ถูกขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

๒. มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ

กลยุทธ์

๑. บูรณาการการขับเคลื่อน นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ

๒. พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และมาตรฐานการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๓. ยกย่องสนับสนุนพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้เป็นสถาบันและศูนย์กลางการเรียนรู้ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๔. สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

พันธกิจที่ ๒

 พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมประชากรรองรับสังคมสูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

เป้าประสงค์

๑. ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ

๒. ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

๑. จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

๒. ร้อยละผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์

- ส่งเสริมและผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ
- ส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ และเข้าถึงหลักประกันทางรายได้
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุผ่านกลไกในระดับพื้นที่
- ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้เป็นพลังขับเคลื่อนสังคม

พันธกิจที่ ๓ คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์

- ผู้สูงอายุได้รับการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสวัสดิการสังคม
- เครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา และสามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงสิทธิ

และสวัสดิการอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสวัสดิการสังคม
- จำนวนเครือข่ายที่มีระบบการดูแลคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริม พัฒนา การให้บริการสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมทุกมิติ และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของผู้สูงอายุ

๒. ส่งเสริมสนับสนุนระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และผลักดันให้มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

พันธกิจที่ ๔ พัฒนางองค์กร และทรัพยากรการบริหารงาน องค์ความรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์

- มีบุคลากรที่มีสมรรถนะในการทำงาน
- มีระบบงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
- องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กร

ในภาวะวิกฤต

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์

- ร้อยละของบุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร
- มีแผนอัตรากำลังที่สอดคล้องกับภารกิจ

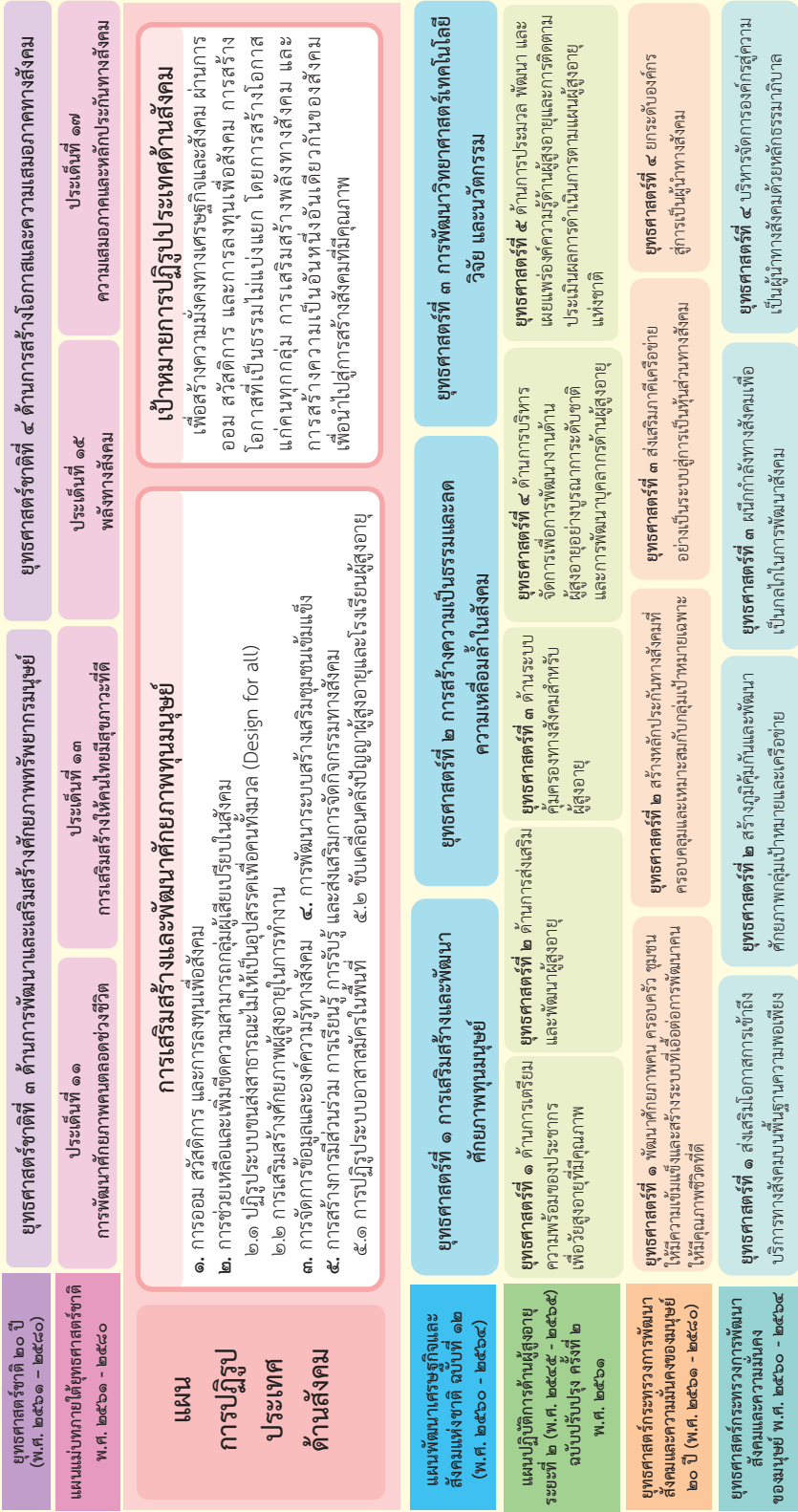
๓. ระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
๔. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ
๕. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก

กลยุทธ์

๑. พัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับภารกิจ
๒. พัฒนาการจัดทำระบบงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
๓. ยกระดับขีดสมรรถนะการบริหารจัดการองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดี และการบริหารจัดการองค์การในภาวะวิกฤต
๔. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก

แผนผังความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับต่าง ๆ กับยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ยุทธศาสตร์
กรมกิจการผู้สูงอายุ ๒๐ ปี
พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์
กรมกิจการผู้สูงอายุ
พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

พันธกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์

ตัวชี้วัด

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก นวัตกรรม งานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการขับเคลื่อนกฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

๑. ผลักดันนโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

๑) พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

๑) มีกฎหมายและนโยบายสาธารณะ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
๒) มีการบูรณาการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรม

๑. จำนวนนโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุถูกขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ
๒) มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับทุกบริบทของผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่าย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

๒. พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมประชากรรองรับสังคมสูงอายุ

๒) พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับ เพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ

๑) ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ
๒) ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม

๑. จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ
๒. ร้อยละผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

๓. คุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๓) พัฒนาระบบการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และส่งเสริมระบบการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

๑) มีผู้สูงอายุได้รับการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสวัสดิการสังคม
๒. เครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุได้ร่วมพัฒนาและสามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างเหมาะสม

๑. จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแล คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคม
๒. จำนวนเครือข่ายที่มีระบบการดูแลคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

๔. พัฒนาศักยภาพ และทรัพยากรการบริหารงาน องค์กรความรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

๔) พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

๑) มีบุคลากรที่มีสมรรถนะในการทำงาน มีระบบประเมินที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
๓) องค์กรระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรในภาวะวิกฤต

๑. ร้อยละของบุคลากรได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร
๒. มีแผนตรากำกับที่สอดคล้องกับการกิจ
๓. ระดับความสำนึกขององค์กรจัดที่ระบบงบประมาณมุ่งผลสัมฤทธิ์
๔. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาในระดับบริหารจัดการ
๕. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก

วิสัยทัศน์ : ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกัน เป็นพลังของสังคม

วิสัยทัศน์กรมกิจการผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกัน เป็นพลังของสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์	ปีงบประมาณ/เป้าหมาย			กลยุทธ์	โครงการหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕			
๑. พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้าน การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุ ไปสู่ การปฏิบัติ	๑. มีกฎหมายและ นโยบายสาธารณะ เพื่อยกระดับคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุ ๒. มีการบูรณาการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุทุกระดับ อย่างเป็นรูปธรรม	๑. จำนวนนโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยีและ นวัตกรรมในการ พัฒนาคูณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ได้รับการขับเคลื่อน ไปสู่การปฏิบัติ ๒. มีเทคโนโลยีและ นวัตกรรมเพื่อการ ดูแลผู้สูงอายุที่ สอดคล้องกับทุก บริบทของผู้สูงอายุ	๔ เรื่อง	๕ เรื่อง	๖ เรื่อง	๑. บูรณาการขับเคลื่อน นโยบาย มาตรการ กลไก และเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุ ๒. พัฒนาคูณภาพชีวิต และ นวัตกรรม และ มาตรฐาน ๓. การขับเคลื่อนงาน คณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ ๔. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อพัฒนา รูปแบบการจัด สวัสดิการที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุ ๕. การจัดทำแผน ปฏิบัติการด้าน ผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐)		กยผ.

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์	ปีงบประมาณ/เป้าหมาย			กลยุทธ์	โครงการหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕			
<p>๒. พัฒนาการมีเครือข่ายของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ</p>	<p>๑. ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ</p> <p>๒. ผู้สูงอายุมีศักยภาพเป็นพลังของสังคม</p>	<p>๑. จำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ</p> <p>๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p>	๑๘๐ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๒๒๐ แห่ง	<p>๑. ส่งเสริมและผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ</p> <p>๒. ส่งเสริมการมีงานทำในผู้สูงอายุ และเข้าถึงหลักประกันทางรายได้</p> <p>๓. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะศักยภาพผู้สูงอายุผ่านกลไกในระดับพื้นที่</p> <p>๔. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้เป็นพลังขับเคลื่อนสังคม</p>	<p>๑. การสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงอายุ</p> <p>๒. การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ</p> <p>๓. การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถการทำงานและเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Ageing)</p> <p>๔. การสร้างทักษะอาชีพทางเลือกตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>๕. การส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ</p> <p>๖. การสร้าง Model บ้านกลางในชุมชน</p> <p>๗. การสานพลังผู้สูงวัยร่วมพัฒนาคนไทยอยู่ดีมีสุข</p>	<p>สศส.</p> <p>กบพ.</p>

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์	ปีงบประมาณ/เป้าหมาย			กลยุทธ์	โครงการหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕			
๓. พัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและส่งเสริมระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๑. ผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคม ๒. เครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา และสามารถดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างเหมาะสม	๑. จำนวนผู้สูงอายุได้รับการดูแลคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสวัสดิการสังคม ๒. จำนวนเครือข่ายที่มีระบบการดูแลคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๑๗๑,๘๓๙	๑๘๓,๔๔	๑๙๓,๔๔๒	๑. ส่งเสริม พัฒนา การให้บริการ ๒. ส่งเสริมสนับสนุนระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และผลักดันให้มีระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ๓. ยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้เป็นสถาบันและศูนย์กลางการเรียนรู้ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	๘. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของผู้สูงอายุบนโลกออนไลน์ ๑. การสนับสนุนงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี ๒. การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ๓. การขับเคลื่อนมาตรการการดูแลผู้สูงอายุ ๔. การสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๕. การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ๖. การเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ๗. การจัดทำทะเบียนเครือข่าย/ ชุดความช่วยเหลือ	สศส.

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์	ปีงบประมาณ/เป้าหมาย			กลยุทธ์	โครงการหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕			

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์	ปีงบประมาณ/เป้าหมาย			กลยุทธ์	โครงการหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕			
๔. พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ	<p>๑. มีบุคลากรที่มีสมรรถนะในการทำงาน</p> <p>๒. มีระบบงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์</p> <p>๓. องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการองค์กรในภาวะวิกฤต</p>	<p>๑. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร</p> <p>๒. มีแผนอัตรากำลังที่สอดคล้องกับภารกิจ</p> <p>๓. ระดับความสำเร็จของการจัดทำระบบงบประมาณสัมฤทธิ์</p> <p>๔. ระดับความสำเร็จของผลการดำเนินงานสัมฤทธิ์</p> <p>๕. ระดับความสำเร็จของผลการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาระบบ</p> <p>๕. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก</p>	<p>ร้อยละ ๙๐</p> <p>๑ แผน</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>๒ ระบบ</p>	<p>ร้อยละ ๙๕</p> <p>๑ แผน</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>๒ ระบบ</p>	<p>ร้อยละ ๑๐๐</p> <p>๑ แผน</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>ระดับ ๕</p> <p>๒ ระบบ</p>	<p>๑. พัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับภารกิจ</p> <p>๒. พัฒนาการจัดทำระบบงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์</p> <p>๓. ยกระดับขีดสมรรถนะการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการปกครอง</p> <p>๔. การสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน</p> <p>๕. การจัดการระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา</p> <p>งานด้านผู้สูงอายุ</p> <p>๖. การสร้าง DOP Academy</p>	<p>กยผ.</p> <p>สสภ.</p> <p>กพร.</p> <p>กตส.</p>	

บทที่ ๔

การติดตามและประเมินผล

การติดตามประเมินผล

เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การติดตามการดำเนินงาน

การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม ตามแบบรายงานดังนี้

๑.๑ การรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยใช้แบบรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน (แบบติดตาม ๑ และแบบติดตาม ๒) และจัดส่งผลการดำเนินงานประจำเดือนให้ กองยุทธศาสตร์และแผนงานภายในวันสุดท้ายของเดือน และรายงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - Performance) ทุกเดือน

๑.๒ การรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (แบบรายงาน สงป. ๓๐๑ - ๓๐๒) โดยจัดทำรายงานผลให้กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ภายในวันที่ ๕ ของไตรมาสถัดไป

๑.๓ การรายงานผลการดำเนินงาน ตามแบบฟอร์มของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

๑.๔ การรายงานผลการดำเนินงาน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ (แบบรายงานผลการประเมินตนเอง ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการกรมกิจการผู้สูงอายุ) โดยจัดทำรายงานผลประเมินตนเองส่งกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร รอบ ๖ เดือน ๙ เดือน และ ๑๒ เดือน

๑.๕ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ

๒. การประเมินผล

๒.๑ การประเมินผลตนเองโดยการประเมินโครงการ และการประเมินผลในภาพรวมของกรมกิจการผู้สูงอายุ

๒.๒ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยบุคคลภายนอกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการติดตามประเมินผล

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๒). แผนปฏิบัติการราชการระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕). ม.ป.ท.: พม.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๔๖). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๓). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๐). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามลดา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (๒๕๕๕). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๕. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (๒๕๖๐). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๙. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (๒๕๖๑). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๐. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (๒๕๖๒). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑. นครปฐม: โรงพิมพ์พรินเตอร์.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๖๐). โครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.). (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และ แผนปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดีจิดอล ปิกนิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปที่ ๓๐ : การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (๒๕๖๑). รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: Printed by.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๖. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (๒๕๖๒). รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ภาคผนวก

ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ
ที่ ๑๕๖/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

เพื่อให้การดำเนินงานและการจัดทำยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	ศาสตราจารย์วิพรธม ประจวบเหมาะ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๒	อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๓	รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	คณะกรรมการ
๑.๔	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ	คณะกรรมการ
๑.๕	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการ
๑.๖	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	คณะกรรมการ
๑.๗	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและ
คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	คณะกรรมการ
๑.๘	ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ	คณะกรรมการ
๑.๙	เลขาธิการกรม	คณะกรรมการ
๑.๑๐	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	คณะกรรมการ
๑.๑๑	หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน	คณะกรรมการ
๑.๑๒	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุบ้านบางแค	คณะกรรมการ
๑.๑๓	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการ
๑.๑๕	ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการ
๑.๑๖	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการและเลขาธิการ

๑.๑๗ นางสาว...

- ๒ -

<p>๑.๑๗ นางสาวพิมพ์ลัดดา บุญศรี
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน</p>	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
<p>๑.๑๘ ว่าที่ร้อยตรีหญิง เสาวภา อูสาพรหม
นักพัฒนาสังคม
กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน</p>	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ กำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางและแนวทางการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ให้ข้อเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อให้การขับเคลื่อนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๒.๒ สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

๒.๓ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ

สั่ง ณ วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์วิพรรณ ประจวบเหมาะ

นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์

นางศิริลักษณ์ มีมาก

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ

คณะผู้จัดทำ

นางสาววรรณ อรัญกุล

นางสาวจรรวรรณ ศรีภักดี

นางสาวพิมพ์ลัดดา บุญศรี

ว่าที่ ร.ต. หญิง เสาวภา อุตสาหกรรม

นางสาวสิตาภัทร นัยโสภา

นางสาวปณัฏฐา ปานช่วย

นางสาวอานีชะห์ การี

นางสาวสิริธร ดวงตา

นางสาววิภารัตน์ แปนงูจา

นางสาวสุธาสิณี อิ่มสมบัติ

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์

นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

นักพัฒนาสังคม

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

AGING SOCIETY, THE EVERYONE'S ISSUE

Active Ageing
Healthy
Security
Participation

กรมกิจการผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์